

Y M A D R O D D I O N

H E N

Mr. Dod.

1. **N**ID all dim wneuthur niwed i ni ond Pechod; ac ni chaiff hwnnw wneuthur mo'r niwed i ni os medrwn ni edifarhau am dano. Ac ni all dim wneuthur i ni dda, ond Cariad a fflasor Duw yn Ghrist; a hynny a gawn ni, os nyni a'i ceisiwn mewn gwirionedd.

2. Nid oes nêb mewn cyflwr tosturus, ond yr hwn sydd ganddo galon galed, ac ni fedra weddio.

3. Cymaint ag a fydd o Bechod, cymaint a hynny a fydd o Drymder: Cymaint ag a fydd o Sancteiddrwydd, cymaint a hynny a fydd o Hapysrwydd.

A

4. Gwna

2 *Tmadroddion hen Mr. Dod.*

4. Gwna dy Bechod i ti yn Driftwch mwyaf; felly ni chaiff dy Driftwch býth wneuthur i ti niwed; Gwna Jesu Ghrist yn llawenydd mwyaf i ti; felly ni bydd arnat ti býth mor diffyg llawenydd.

5. Y Gŵr y mae Ganho Yspryd Gweddi, sydd ganho fwy nà phe bai yr holl fyd ar ei helw.

6. Dau beth a orchymynnodd ef i Gwpl o rai Priod, Gofalon ac ymrysonau: Am y cynaf, Bydded eich Gofalon, *Pa un a rynga fodd i Ddaw yn fwyaf*: Am eich Ymrysonau, bydded iddynt fôd, *Pa un a garo eu gilydd oreu*: Felly y bydd eich Gofalon a'ch Ymrysonau i ryw ddefnydd da; ac felly pob Gofalon ac Ymrysonau afreidiol a ddiflannant.

7. Os ydych chwi mewn ystâd Briodol, Gwybyddwch, a choeliwch, er y gallasech gael Gwraig neu wr gwell neu gyfoethoccach; etto byddwch siccr, na allasech chwi fyfth gael un cymmhwysach: Oblegid ei fôd wedi ei ordeinio felly gan Dduw yn y Nefoedd, cyn y gellid ei gyflawni ymma ar y ddaiar: Ac am hynny, er nad ydys yn cyflawni cariad i ti yn ôl; etto gwna di dy ddyledfwydd tuag at dy Briod, o ran usfudd-dod i Dduw; a thi a fyddi Siccr o gael cyffur yn y diwedd, er i Dduw dy drin di à Cheryddon dros amser.

8. Ni ddichon dim Cystuddiau, neu Drueni ddigwydd i ni, ond trwy Ordinhâd Duw; ac ni allant wneuthur niwed i ni, eithr rhaid yw iddynt

iddynt wneuthur da i ni, os ydym ni Elant i Dduw. Eithr *yn gyntaf*, Byddwch sicr na chymmysgoch ddim pechod a hwynt; canys hynny yn unic sy'n eu chwerwi hwynt: *yn ail*, Nac edrychwch ar y Wialen, ond ar yr hwn sy'n taro; canys hynny a bair ymddigio a deffygio hefyd.

9 Os wyt ti yn chwennychi bod yn sicr fôd dy bechodau wedi eu maddeu iti; Cais faddeu y Cammau, a'r Niweidion a wenler i tithau, *Mat. 6. 14, 15.* Ystria bedwar peth ir diben ymma:

1 Siampi Crist, yr hwn a faddeuodd iw elynion ac a weddiodd drostynt. 2 Gorchymmyn Cirst, *Pan weddiach, maddeuwrch os bydd gennych ddim yn erbyn neb.* 3. Addewid Crist, *Os maddewrch, maddeuir i chwithau.* 4. Bygythiad Crist, *Oni faddeuwrch, ni faddeuir i chwithau.*

10 Ym mhob Trueni a Chyfyngderau; goreu doethineb yw myned at y Cyfaill hwyrnw ar sydd neslas, ewyliysgaraf, ac applaf i gynnorthwyo; y cyfryw Ffrind yw Duw.

11 Mynych y dywedai ef; Nad oedd iddo achos yn y byd i gwyno rhag ei Groesau; gan nad oeddynt ond chwerw ffwrwyth ei bechodau ef:

12. *Lle mae Pechod yn drwm, mae croesau yn ysgafn; ac yn y gwrtbwryneb, lle mae croesau yn drymion, Pechodau ydynt ysgafn.*

13. Naill ai Gweddi a bair i ddyn beidio a phechu; neu y Pechod a bair i ddyn beidio a gweddio.

14. Pedwar peth a allwn ni ei ddysgu oddiwrth

wrth Blant: 1. Ni ofalant am ddilim yn afreidiol. 2. Hwy a gysgant yn ddisfalis. 3. Maent yn fodlen iw cyflwr. 4. Maent yn ostyngedig; Plentyn i Frenin a chwery a Phlentyn i Gerdotyn.

15. Nid oes un Cystudd cyn lleied, na suddem ni dano, oni bai fod Duw i'n cynnal; ac nid oes un Pechod mor fawr, na wnaem ni ef, oni bai fod Duw yn ein hattal.

16. Os rhoddir anfri i ni, neu ein difenwi, neu os gwneir a ni gam gan gyfaill neu elyn, se ddylei fod yn flinach gennym ni o ran y pechod a wneir yn erbyn Duw, nag o ran y sarnhaad neu 'r ammarch a wneir i ni ein hunain.

17. Mae gwr Duwiol yn debyg i Ddafad; pob man sydd well o'i blegid lle y delo. Gŵr annuwiol sydd debyg i Afr; pob man sydd yn waeth o'i blegid; gado y mae ef sawyr drewlyd ar ei bl.

18 Cystuddiau wedi eu sansteiddio ydynt oruchafiaethau, neu dderchafiadau ysprydol; ac y maent yn llawer gwell i Griflion, ná 'r holl Arian a'r Aur yn y byd; gan fod profiad ein ffydd yn werthfawroccach ná 'r Aur, i Pe. 1.7.

19. Gwna 'r Sabbath yn ddydd marchnad i'� Enaid. Na ollwng un awr i golli, ond bydd naill ai yn Gweddio, ai yn ymddiddan, ai yn Myfyrio. Na feddwl dy feddyliau dy hun; Caflod pob diwrnod ei ddyledswyddau; tro y Bregeth a glywech yn ddefnydd o Weddi; Addysg yn Ersyniad, Argyoeddiad yn Gyffes; Cyffur yn ddiolch-

ddiolchgarwch. Meddwl lawer am y Bregeth a glywaist, a gwna ryw ddefnydd o honi yr holl wythnos o hŷd.

20. Bob boreu trwy 'r wythnos rhag-fwrw;
1. Rhaid i mi farw. 2. Mi a allaf farm cyn y nôs 3.
I ba le yr â fy enaid, ai ir Nef a i uffern: Bob nôs gosyn ith enaid y Cwestiwnau hyn.

1. A ddarfu i mi ddwywaith heddyw ymddarost-wng ger bron Duv o'r neilltu? 2. Pa fodd y gwe-diisiais? Ai mewn ffydd a chariad? 3. Beth a fu fy Meddyliau arno y dydd heddyw? 4. Beth y fum i yn ei wneuthur yn fy lle a'm galwedigaeth? 5. Beth a fum i mewn Cwmpaini? A leferais i am bethau da? neu a wrandawais i, a rhoddi i gadw gyda Mair y pethau da a glywais? 6. Os adnewyddodd Duv Drugareddau gyda'r boreu, a fûm i ddiolchgar? 7. Os cyfrannodd y diwrnod i mi achos o drymder, a ymddigiais i? Ynteu a orweddais i yn y llwch ger bron Duv? Pan Darfyddo i chwi wneuthur fal byn; lle y buoch chwi yn ddeffygio!, cyfaddefiwb hynny yn achrif; a llai a fydd y gwaith i chwi i w wneuthur pan ddelo marwolaeth. Gwna fel byn uniau gyfrif â th Dduw bob nôs. Hyn a fu fy helyng feunyddiol i, ac a gaiff fod yn arfer i mi nes fy marw.

21. Yr hyn a ennilom ni drwy Weddi, ni a gawn ei fwynhau mewn diddanwch.

22. Mae Sicerwydd dau-ddyblyg. 1. Siccerwydd Haul-gan. 2. A Lloergan. Y cyntaf yw y llawn siccerwydd hwnnw yn Heb. 10. 22. Y Lloergan yw hwnnw o'r Gair, yr hwn da y gwasawm fod yn dal arno, i Thes. 1. 5. 2 Pet. 1. 19. Y cyntaf ni roddir ond i ychydig, na hynny ond yn anfynych; a hynny naill ai ar ryw ddiyledswydd fawr iw chyflowni; neu ryw "gyflwr newydd o fywyd i syned iddo; neu ar ryw

6 *Tmadroddion hen Mr. Dod.*

fowrión ddiodefiau i syned danyst; am yr hwn y dywaid un, yr oriau (*eu r'awrau*) y daw, nid y dlynt ond anfynych, a byrr y mae yn aros. Yr ail yw yr hwn y rhaid i ni ymddiried iddo, Rhoi gogglud ar siccer Air Duw, diwyf fydd o *Ymlyniad*, pan ydym ni heb y llall, sef yspryd o lawn Sicerwydd.

23. Am gysur pobl Duw, efe a d'aliodd fulw allan o'r 129 *Psalm*, Er bod yr annuwiol yn Arddwyr ar y *Cyfiau*, ac aredig o honynyt yn ddwfn. a gwneuthur cwysau hirion, a hefyd aredig eu calonnau hwynt allan, pes gallent; eto yr Arglywydd cyfiau, yr hwn sy yn eistedd yn y Nefoedd, sy yn chwerthin am *eu* pennau, ac yn torri eu Tidau, a'u rhaffau; ac yna nid allant aredig dim ychwaneg.

24. Yn achos Erlidiadau a Dioddefiau eraill, fe ddylei pobl Dduw ystyried yn ddisrifol y pedwar peth hyn: 1. Duw sydd yn mynni iddynt fod, ac yn *eu* hanfon; Weithian Ewillys Duw sydd berffaith Reol Cyfiaunder; a'r hyn y mae Duw yn *ei* wneuthur, a wnaeth-pwyd cystal, nas gallai mor bod wedi *ei* wneuthur yn well. 2. Mae yn rhaid wrthynt, oni bai hynny ni chaem ni mo honynyt. 3. Eu rhifedi, eu mesur, a'u parhàd a benderfynnwyd gan Dduw; nid ydynt ond tros ennyd sechan, nac yn parhau ond ychydig ddyddiau, *Dat.* 2. 10. nid ydynt rŷ drymion, rŷ aml, neu rŷ-hir, fel y mynnei 'r Cythrel iddynt fôd; na rŷ-anaml, rhy-fyrion, neu rŷ-ysgasñ, fel y mynnei ein naturiaeth lygredig iddynt fôd. 4. El diwedd sydd bwys o ogoniant, a'r Goron a'u canlyn sydd dragwyddol, 2 Cor. 4. 17.

25. Tri pheth a bair i ddŷn *ei* gyfrif ei hun yn ddedwydd ymma ar y Ddaear. 1. *Cael ystâd*
ddâ:

dda: 2. Ei chael hi mewn lle da: 3. With gymmydogion da. Yn awr y tri hyn y mae y rhai sydd yn meirw yn yr Arglwydd, yn eu mwynhau mewn modd rhagorol.

1. Eu Nefol Etifeddiaeth sydd fawr. *Ni welodd* Rygad, *ni chlywodd clust y cyffelyb*, i Cor. 2. 9. 2. Mae hi mewn lle da, 2 Cor. 5. 1. Y Nefoedd, yr hwn sydd Dy a wnaethpwyd i ddynt hwy, ac a wnaethpwyd gan Dduw; ac am hynny mae'n rhaid iddo fod yn dda. 3. Yn agos at Gymmydogion da: Duw, Crist, yr Yspryd, Angelion, a Seintiau. Yr oedd gan Adda Etifeddiaeth dda, ac mewn lle da; ond yr oedd ganddo Gymmydog drwg, sef y Cythrael, yr hwn ai blinodd ef, ac a anafodd y ewbl. *Ond nid oes dim Gymmydogion drwg yn y Nefoedd.*

26. Nid yw Dioddefiadau pobl Dduw yn rhwystro eu Gweddiau hwynt. *Elias* oedd ddyn yn rhaid iddo ddioddef fel ninnau, ac efe a weddiodd ac a wrandawyd, Jac. 5. 17.

27. Tri pheth sydd yn cyd-ymganlyn i wneud thur i fynu y pechod yn erbyn yr Yspryd glan. 1. *Goleuni yn y meddwl.* 2. *Malis yn y galon.* 3. *Yr anheimlad o'r pechod.* *Y neb sy yn osni ddarfod iddo ei bechu ef, ni pbechudd ef mo hono trioed.*

28. Y rhefwm pa ham na weithir ar lawer sydd tan nerthol foddion Grâs, lle y mae llawer roedd ar sy yn byw o bell, ac yn dywâd yn anfynych tan Bregethiad nerthol, yn cael gweithio arnynt drwy hynny, efe a arferei o i roddi drwy'r gyffelybiaeth yma: Megis mewn Tref farchnad, nid oes cymaint matter gan bobl y Dref am bethau sy yn y farchnad, a chan y rhai sydd yn byw yn y wlad; maent hwy yn dyfod i brynu, a rhaid yw iddynt wneuthu'n felly;

felly ; a hwy a fynnant gael y peth sydd arnynt ei eisiau, beth bynnag a dalont am dano ; lle mae y rhai sy yn byw yn y Dref, yn tybied y gallant brynu, pa amser bynnag, y gwelont yn dda, ac felly yr esceulusrant brynu yn yr amser presennol ; ac o'r diwedd, maent yn sych iawn yn cael eu siomiau e'n twyllo.

29. I'n perswadio ni i widdio a rhoi sen am sen, efe a ddywedai ; Os Ci a gyfarth ddafad, ni chyfarth y ddafad mo'r Ci.

30. Pedwar O Resymmau a roddai fo yn erbyn Gofalon anghymhedrol am bethau daiaurol, fel na ddianrhwyddeddem Duw, na'i wadu. 1. Maent yn afreidiol. 2. Maent yn anifeilaidd. 3. Maent yn anfuddiol. 4. Maent yn arfer o ddilyn y Cenhedloedd.

1. Yn afreidiol : Pam y rhaid i ni ofalu, a Duw hefyd ? *Gwyr ein Tad nefol fod arnom ei-sienu y perthau hyn, a pheri y mae ef i ni, na ofalom am ddim, ond bwrw ein gofal arno ef, yr hwn sy ym gofalu drosom ni.* Mat. 6. 32. 1 Pet.

5. 7. 2. Yn anifeilaidd, ie a gwaeth nag anifeilaidd : *Edrycwrwch ar adar y nefoedd, a'r cygrain, y mae efe yn eu porthi hwynt, er nad ydynt yn llafurio.* Mat. 6. 26. 3. Maent yn Anfuddiol ac yn ddilès. *Pwy o honobr gan ofalu a ddiclon chwanegu un cufydd at ei faintioli, neu un geiniog at ei olud.* Mat. 6. 27. 4. Arfer y Cenhedloedd yw, *Yr holl bethau byn y mae y Cenhedloedd yn eu ceisio.* Mat. 6. 32.

31. Mae bagad yn y byd yn cymmered yr enw o fod yn Sanct ar dyb da eraill am danynt ; ac yn marchanatta yn nyledswyddau Crefydd, ar y goel a ennillasant oddiwrth Opiniwnau da rhai eraill am danynt hwy, a'u proffesi : *Credu y maent eu bod eu hunain yn Gristianogion, oblegid bod eraill yn gobeithio eu bod hwy felly ;*

hilly; ac hwy a negescaunt à zél gwresog, mewn dyledswyddau sy yn sefyll oddiallan, i gynnal eu Henw da; eithr ni edrychaint un arfer am y Stocc o gadarn Râs oddifewn; a hyn sydd yn anafu llawer.

32. Fel yr ydym ni yn darllen am fara beu-nyddiol, felly hefyd am *Grues feunyddiol*, *Luc 9.*

23. yr hon y perir i ni ei chodi, nid ei gwneuthur. Nid rhaid i ni mor gwneuthur Croesau i ni ein hunain (fal yr ydym ni yn rhy barod i wneuthur) ond gadawn i Dduw eu gwneuthur hwynt i ni: Croesau a wneir yn y Nefoedd, sydd fwyaf cymmwys i gesnau'r Sainct; ac ni wasanaetha i ni moi rhoddi hwy i lawr, nes iddynt hwy a ninnau orwedd i lawr ynghyd.

33. Ymadrodd hynodol oedd hwnnw o'r ei-ddo Gwr sanctaidd, *Diffoddwrwch usfern, a llosgwch y Nefoedd, etto myfi a garaf, ac a ofnaf fy Nw.*

34. Nid crochlesain yn erbyn y Cythrael, nac ymadroddi yn erbyn Pechod mewn Gweddli, neu Ymddiddanion; ond ymladd à'r Cythrael, a marweiddio ein Trachwantau, yw'r hyn y mae Duw yn bennaf yn edrych arno.

35. Y mae'r Proffesiwr gwâg yn Siommi neu'n twyllo daw ar unwaith; 1. *Byd, yr hwn wrth weled dail, sy yn disgrif fflwythau, ond nid yw yn cael dim.* 2. *Ei hanan, yr hwn sy yn tybied cyrraedd y Nefoedd, ond sy yn dyfod yn fyrr o honi.*

36. Yr unig ffordd i Enaid cyfluddiol, ni fedro ymafaelio neu ymaflyd mewn Cyffurau o'r blaen, oblegid Gwrthdroeadau neu bechodaau ar ôl, ac felly sy yn ammeu ei holl sicrwydd o'r blaen, vw, *Adnewyddu ei Ediseirwch, fel pe buasei ef heb gredu erioed.*

37. Hawdd gan rai seddwl pe baent yn y cysryw Deulu, dan y cysryw Weinidog, allan o'r cysryw

cyfryw Demptasiwnau, nad ymmyrrau'r Cythrael â hwynt, fel y mae. Eithr y cyfryw rai a ddylaent wybod. Mai cyhyd ag y byddo ei hen Gysaill ef, sef y cnawd yn syw oddi fewn, y bydd ynteu yn curo wrth y drws oddi-allan.

38. Yr hadau a hauwyd yn Naturiaeth Diafol a'r Sainct ydynt cyn ddyfned, na ddiwreiddir hwy byth, hyd oni pheidio y Cythrael a bod yn Gythrael, a Phechod a bod yn Bechod, a Sainct a bod yn Sainct.

39. Melinydd Diafol yw'r pechadur, yn malu yn waftadol; ar Diafol sydd yn waftad yn llenwi yr Hoppran, neu'r pin fel na safon felin.

40. Mae rhai pechodau na feidr dyn anwybodus moi Gwneuthur; eithr y mae llawer ychwaneg na feidr dyn anwybodus ond eu gwneuthur.

41. Y mae pump o rwymau, â phâ rai y rhwymodd Duw'r Nefoedd ef ei hun i fod yn Gard neu'n Geidwad i gadw einioes y Sainct, yn ebyn Gallu y Tywllwch.

1. *Ei berbynas iddynt megis Tâd.*
2. *Ei Gariad ef iddynt, o ran ei bod hwynt yn Esgoredigaeth ei Gyngor Frwyddol ef, megis cyfrannogion ôi Lôn ef ei hun.*
3. *Pridiwerth Gwaed ei fab, a'i Gyfam-mod â hwynt.*
4. *Eu Goglud arno ef, a'u Disgwyliad oddiwrtho, yn eu holl gyfngderau: yn awr Disgwyliad a gobaith y trutiniaid ni chollir bŷth, Psalm 9. 18.*
5. *Gwaith presennol Crist yn y Nefoedd, yw edrych am fod pob petb yn cael ei ddwyn rhagllo yn dêg rhwng Duw a'i Bobl.*

42. Bara haidd gyd a'r Efengyl sydd ym-borth dà,

Byrr yw oes Dyn.

FEl Gwenol *Job* mae 'n hoes yn llithro,
Fel Rhosyn *Dafydd* mae hi 'n gwywo,
 Fel gyrra *Paul* y mae 'n diweddi,
 Fel Bwmbwl *Jago* mae 'n diffoddi.

Fel canwyll gwyr mae 'n hoes yn treulio.
 Fel llong dan hwyl mae 'n myned heibio,
 Fel post dan sawd mae 'n pedwar carnau,
 Fel cyscod cwmwl mae 'n diffiannu.

Gwann yw 'n tai, a chryf yw'n Gelyn,
 Byrr yw'n Terem, suwr yw'n terfyn,
 Ancertennol yw ddyfodiad,
 Byddwn barod yn ei wiliad.

Myfyrdod ar Fywyd ac Angen.

Pa gynta bytho marw Cristion,
 Cynta derbyn hwnnw ei Goron :
 Pa hwya bytho Christion byw,
 Hwya bydd heb weled Duw.

Pa hwya byddo dyn heb farw,
 Mwya fydd gofynnion hwnnw :
 Pa gynta tynner dyn o'i wegi,
 Lleia gyd y fydd ei gyfri.

Christ

Christ yw Pren y Bywyd.

Dewch bôb rhai at Bren y bywyd,
Dewch at Ghrift ein prynwr hyfryd;
Mwynhewch y ffrwyth, a chredwch yn tho.
Chwi gewch râs a bywyd gantho.

Dymma 'r Pren y dynn y ddingcod,
A'r newyn du, a'r poen, a'r pechod,
A'r melldith Duw, a'r loes wenwynig,
Y ddaeth o fwyta 'r pren gwarddedig.

O! bwyttewch o'r pren yn rhâd,
O'r nef y daeth, oddiwrth y Tâd,
I'n gyrru 'n Jach, i gadw 'n bywyd,
I dorri 'n chwant, i roi i'n Jechyd.

Mae ffrwyth e'n ber, mae ddail yn Jachus,
Mae flas yn well nà'r Manna melus :
Ni all newyn byth, nac Angau,
Drwblo'r dyn y fwyty ei ffrwythau.

Christ yw'r pren, Oh! dewch bawb atto,
Y ffrwyth yw'r bywyd y sydd ynddo ;
Y dail yw'r gair, a'i gyngor Jachus,
Sy'n bywhau yr enaid clwyfus.

Dewch bôb rhai, sy'n flin eu cyflwr,
Dewch at Ghrift, ein gwir Jachawdwr,
Dewch i dderbyn grâs a Jechyd,
Cymorth, cynffordd, bawb o'r holl-fyd.

Dewn at y Pren, bwyttawn ei ffrwythau,
Crynhawn ei ddail, rhawn wrth ein clwyfau :
Fe'n gwir Jacha, se dyrr ein newyn,
Fe bair i'n fyw, dros fyth heb derfyn.

T E R F Y N.

5

DATTODIAD

Y Qwestiwn Mawr,

*Beth sydd raid i ni ei wneuthur fel
y byddom GADWEDIG.*

ATHRAWIAETHAU

I

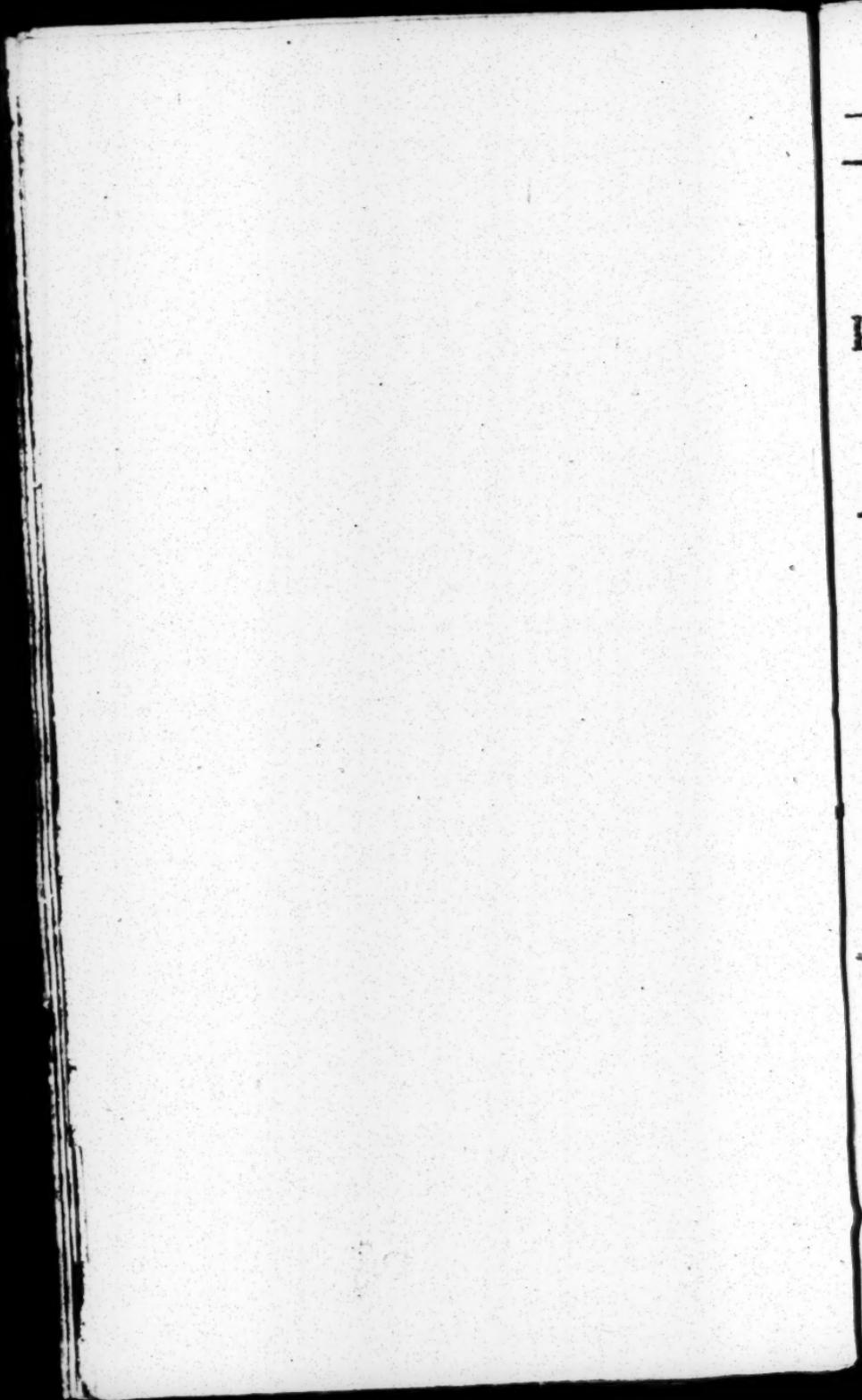
Fuchedd Sanctaidd.

Act. 16. 30. *O feistred, beth sydd raid i ni ei
wneuthur, fel y byddwyf Gadwedig?*

Heb. 12. 14. *Heb sancteiddrwydd ni chaiff neb
weled yr Arglwydd.*

O waith y Difinydd Parchedig
Mr. *Richard Baxter.*

Printiedig yn Llundain gan Tho. Whitledge
a M. Ewingbar, 1693.

Dastodiad y Question Pawr,
 Pa fodd i fod yn Gadwedig
 yn S I C C R.

Athrawiaethau i Fuchedd Sanctaidd.

- I. Anghenrhaid, Rheswm, a moddion Sancteiddrwydd.
- II. Rhanau ac Ymarfer Buchedd Sanctaidd.

Er Cyfarwyddiad Personawl, ac addysg Teuluaid. Ynghyd a dau Catechismus Byrrion, a Gweleriau.

Darlennydd,

DYnion anwybodus nis gallant gofio hir a llawer eiriau, na deall dull ar ymadrodd byr ac ychydig eiriau. Gan hynny ammhobysbl ydyw Scrifennu

A. 2

Catechism

Catechism yr hen nis bydd yn anghyfatterbol naill a'i i ddeall neu i goffaduriaeth y cyfryw; Rhaid i mi gan hynny adymuno ar y disgardwr i wneuthur i fymu y diffyg anocbeladwy hwn. Trwy agor meddwl: (yn enwedigol y Catechis's) i'r plant a'r Gweision, gweidi darfod iddynt ddysgu a dywedd y geiriau. Darllenwch yr hysborddiadau yn synch iddynt, a Clymelwch y cwl fel yr elocb ym-mlaen ar eu serchiadau hwynt; canys geiriau noeth yn unic heb ffoddwr Presennol, allant fod yn golledig i gyd oll.

Dattodiad

Dattodiad y

QWESTIWN MAWR,

*Beth sydd raid i ni ei wneuthur
fel y byddom GADWEDIG.*

I. Anghenrhaid, Rheswm, a Moddion Sansteiddrwydd.

1. *I gadw i fynu fwriadau Y dychweledig.*

2. *I ddy'gu y rhai hynny mewn Teuluedd sydd a
nynt eu diffyg.*

ER bwd jechydwriaeth eneidiau yn fatter o bwys anrhaethadwy (a) etto (syr Ar glwydd a gymmoro drugaredd arnynt;) Pa liaws sydd yn tybied nad yw hynny yn haddu eu holiad difrifol hwynt. Neu ar ddar-

(a) *Mar. 8. 36. Mat. 6. 33. Job 21. 14. ac
32. 17. Psal. 1. 2, 3. Psal. 14. 1. ac 12. 1.*

Hen o honynt lyfr da un awr yn yr wythnos? Er mwyn y pechaduriaid diofal, diog hyn, mi a leferais yma lawer mewn lle bychan, fel na bo iddynt wrthod darllen, ac ystyried gwers mor fer, oddi i thir eu bwl yo tybied na thâl eu heneidiau hwynt ddim. Pechadur, megis ac yr atebi hynny ar fyr amser ger bron Duw, na naccâ i Dduw, i ti dy hun, ac i minneu, ar i ti ddwys ystyried, ac ymaiser yn ffyddlon yr ychydig hyfforddiadau hyn.

1. *Deckreu gartref ac adnefydd dy bun:* Ystria beth ydyw bwl yn ddyn (b) fo'th wnaethpwyd yn greadur boneddigeidaiaach nâ'r anifeiliaid. Hwy a'th wasanacthant di, ac a reolir genniti, ac mae marwolaeth ya diweddu eu holl boen hwynt a'i hyfrydwch. Ond mae genniti Reswm i'th reoli dy hun a nhwythau; i g/dnabod dy Dduw, i ragweled dy ddiwedd, i wybod dy ffordd, ac i wneuthur dy ddyledswydd. Dy Reswm a'th ewyllys rhwydd, a gallu i gyflawni, ydynt ran o ddelw Duw ar dy natur di; feily y mae dy Arglwyddiaeth di ar yr anifeiliaid, megis (dano ef) tydi yw eu perchenrog, eu Rheolwr, a'i diweddu. Ond dy ddoethineb sanctaidd di, a'th ddaioni, a'th allu ydyw rhan bennaf o'i ddelw ef, ar y rhai y mae dy ddedwyddwch di yn sefyll. Mae genniti enaid yr hon nis gellir moi bodloni â gwybodaeth, hyd oni Chyrraedd dy wybodaeth di at Dduw ei hun (c) nis gall, neb arall ei threfnu, nai iawn reoli hi (neu gyfeillach y býd) yn ol ei natur, heb edrych ar ei Awdurdod uchaf ef, ac heb obeithion o lawenydd, ac ofnau o drueni ar ôl hyn

(b) *Psal. 8.4,5,6. Gen. 1.26, 27. Gen. 9.6. Col. 3.10.* (c) *Joan 17.3. 1 Joan 4.6,7. Jér. 9.24.*

hyn (d): Nis gall fôl yn happus mewn dim, ond yn gweled, a charu, ac ymhyfrydu yn y Duw hwn megis ac y mae yn ddatcuddiedig yn y byd arall (e). Ac ydyw'r natur hon gweisi ei rhodli i ti yn ofer? Os cymmhwywyd natur pob peth at ei ddefnydd a'i ddiwedd, (f) yna rhaid bôl felly gyda'th eiddo ti.

2. Yna trwy dy *Adnabod y bun* rhaid i ti wybod fod Duw, Heb. 11. 6. Ac mai efe yw dy wneuthurwr, Psal. 100. 3. Ac aneirif ym mhôb perffeithrwydd, ac mai efe yw dy seddiannudd, a'th Reolwr, a'th cidedwyddwch, neu'th ddiben pennaf. Mae'r dyn yn (g) ynsyd nad yw yn gweled, fôl gan y cyfryw greaduriaid achos, neu wneuthurwr. A bod holl Allu, a doethineb, a daioni'r byd, yn dy fod oddiwrth Allu, a doethineb, a daioni, sydd fwy nà hwnnw o'r 1.8l fyd. A phwy yw ein Meddian-nudd ni, ond yr hwn a'n gwnaeth ni? A phwy yw ein Rheolwr uchaf ni, ond ein perchenog? Ei aneirif Allu, doethineb a daioni sydd yn ei wneuthur ef yn unic yn gymmwys i hyunny. Ac os efe yw ein Rheolwr ni, rhaid yw bôl ganddo gyfreithiau ynglyd â gobrwyd i'r da, a chospedigaethau i'r drwg, a rhaid iiddo farnu a chyflawni yn eu hôl hwynt. Ac os efe yw ein pennaf wneuthurwr daioni, a bôl y-cwbl sydd gennym oldiwrtho ef, a'n hôl obaith a'n dedwyddwch ni sydd ynddo ef. Nid all

(d) Luke 12. 4, 5. (e) Psal. 16. 5, hyd 11. (f) Isa. 45. 18. (g) Psal. 14. 1. Gen. 1. 1. Rev. 1. 8. Rhuf. 1. 19, 20. Psal. 46. 10. Psal. 9. 10. Psal. 100. ac Psal. 23. Psal. 19. 1, 2, 3. Psal. 47. 7. Ezek. 18. 4. Gen. 18. 25. Mal. 1. 6.

all dim fôd eglurach na bod Natur dŷn yn profi y dylai efe mewn gobaith o ddedwyddwch i lwyf roddi ei hunan i fynu i ewyllys a threfniad y Duw hwn, ac y dylai ef yn hollawl usyddhau iddo (b) ac y dylai ef ei garu, a'i wasanaethu ef a'i holl allu. Yn gymaint a bod yn ammhoffibl caru, usyddhau, a rhyngu bodd y Duw hwnnw yn ormod, yr hwn sydd fel hyn ein achos, ein diwedd, ein cwbl.

3. Trwy dy *adnabod dy hyn a Duw* fel hyn. Mae yn hawdd gwybod beth ydyw *prif sansteiddrwydd a Duwioldeb*. Sef y rhoddiad hon i fynu o'r Enaid a'r galon, i Dduw yn bur ac yn hollawl, megis yr aneirif Allu, Doethineb, a Daion, megis ein Creawdwr, ein Perchennog, Llywodraethwr, a'n dedwyddwch neu ein diwedd. Gan ymddarostwng 'yn hollawl iw drefniad ef, usyddhau iw gyfreithiau ef, mewn gobaith o'r Gobrwyon a addawodd efe, ac ofn y cospedigaethau a fygythiodd efe: A charu ac ymhyfrydu yn ddo ef ei hun, a'i holl eglurhâdau ef yn y byd; ac ewyllysio a cheisio didrancolwg a mwyniant o hono ef yngogoniant nefol, ac egluro y serchiadau hyn beunydd mewn gweddi, diolchgarwch, a mawl. *Hwn yw defnydd dy holl Alluoedd di, diben a gorchwyl dy fywyd ti, iecbyd a dedwyddwcb dy enaid ti: Hon ydyw y sansteiddrwydd neu'r Dduwioldeb y mae Duw yn galw yn gymaint am dani.*

4. A

(h) *Math. 22. 33. Jer. 5. 22, 1. 2 Cor. 5. 8, 9. Titus 2. 14. 2 Cor. 8. 5. & 6. 16, 17, 18. 1 Pet. 2. 9. Psal. 37. 4. Psal. 40. 8. Col. 3. 1, 2. Mat. 6. 20, 21. 2 Cor. 4. 17, 18.*

4. A thrwy hyn mae yn hawdd gwybod, beth ydyw cyflwr (k) o bechod, ac annuwioldeb, sef eisiau yr holl sancteiddrwydd hon, a gesodiad hanner cnawdol yn lle Duw. Pan ydyw dynion yn falch fawrion, ac yn ddoethion, ac yn dda yn eu golwg eu hunain; ac a synnent drefnu eu hunain a'i holl achosion, ac a synnent reoli eu hunain, a rhyngu bodd iddynt eu hunain, ya ôl chwant cnawdol, a naturaeth; am hynny caru y maent swyaf hyfrydwch, ac elw, ac anrhayed y býd, megis bwyd i fodloni dymuniau'r cnawd; a Duw ni chaiff ei garu, ei usyddhau, neu ryngu ei fodd ddim pellach nag y rhydd cariad hyfrydwch cnawdol gennad, ac ni chaiff ddim, ond yr hyn all y cnawd ei hepcor. Cyflwr drygionus, cnawdol, annuwiol yw hwn, er ei fôl yn torri allan mewn amryw ffyrdd o bechu.

5. Wrth hyn, profiad ei hun all ddywedyd i chwi fod y rhan swyaf o ddynion (ie pawb (l), hyd oni adnewydd a grâs hwynt) yn y cyflwr annuwiol truenus hwn: (Er bod yr scrythur yn unig yn dywedyd i ni pa fodd y daeth hyn) er nad yw pawb yn odineb wyr, yn feddwon; yn gribdeilwyr, neu erlidwyr, nac yn byw yn yr un ffordd o bechu. Etto bo! heb hunan ymwadiad, yn falch, ac yn anianol, yn caru pethau daiarol, yn anwybodus, ac yn annuwiol, y pecho au hyn yn eglur aethant yn llygredig aeth e ffreddinol natur dlyn; megis ac y troir eu calonau hwynt at y býd oddiwrth Duw.

Ac

(k) *Plat.* 8. 1. *H.* 2. 1. *Ruf.* 3. 12,
13. *Ioan.* 3. 24. 5. 6. 6. 1. *Thos.* 2. 15. 16. *Ruf.*
13. 13. 14. *Ruf.* 6. 6. 1. 5. 8. 23 ac 14. 26,
33. (l) *Ruf.* 3. *Plat.* 14. *Ruf.* 2. 2, 3. *Ruf.*
5. 12, 17, 19. *Ioan.* 3. 6.

Ac a lenwir ag annuwioldeb, astendid, ac anghyflawnder, a'i rheswn hwynt nid yw ond gwâs iw synhwyrau, a'i meddwl neu eu synniad, ai cariad, ai bywyd, sydd gnawdol; a'r synniad cnaudol hwn sydd elyniaeth yn erbyn sancteiddrwydd Duw, ac nis gall fod yn ddarostyngedic iw ddeddf ef : (m) y llygredigaeth hon treftadol ydyw, ac aeth megis yn natur i ni, yn gymaint ai fod yn glefid marwol ein naturaethau ni i gyd. Ac hawdd ydyw gwybod y bydd rhaid i'r cyfryw natur astan, annuwiol fod yn ffiaidd gan Dduw ac (n) yn anghymwys i fwyniant happus ei gariad ef, naill a'i yma, neu yn y bywyd a ddaw canys pa gymundeb fydd rhwng goleuni a thywyllwch?

6. Yna oddiyma hawdd ydyw gweled, pa râs sydd anghenrheidiol i iechydwriaeth dŷn. Rhaid i'r creadur atcas hwn, y gwrthryfelwr aniolchgar hwn, yr hwn sydd wedi troi ymaith oddiwrth Dduw, ac wedi ymosod yn ei erbyn ef, ac wedi ei halogi â'r holl fudreddi hwn o bechod, gael ei (o)adnewyddu a'i gymmodi, ei sancteiddio, a chael Maddeuant, os efe a syn fyth fod yn Gadwedig. Caru Duw, a chael eu garu gando ef, ac ymhyfrydu yn hynny, yngolwg ei ogoniant ef, ydyw Nefoedd a happusrwyd eneidiau; a hyn oll fydd withwynebol i gyflwr astan, disanctaidd. Hyd oni chaffo dynion galonnau newydd a sanctaidd, nis gallant na gweled Duw, nai garu ef, nac ymhyfrydu ynddo, nai gymmeryd ef am eu bodlonrwydd pennaf; canys gan y cnawd a'r bŷd y mae eu hyfrydwch a'u cariad. Ac hyd oni fawdeuer pechod a chymmodi o Dduw â'r

(m) *Rbut.* 8. 5, 6, 7. (n) *Psal.* 4. 3. 2 *cor.* 6. 14, 17. (o) *Psal* 32. 1, 2. I *cor.* 6. 11. *Tit.* 2. 14. *Tit.* 3. 5, 6, 7. *Heb.* 14. 14. *Mut.* 5, 8.

â'r enaid, (p)pa lawenydd neu heddwch all yr enaid ddisgwyl oddiwrtho ef, natur yr hwn a'i gyfawnder sydd yn ei rwymo i w ffieiddio ac i w gospi?

7. A phrofiad a ddywed i chwi, mor (q) anigionol ydych chwi eich hunain i bob un o'r ddau waith hyn; *I adnewyddu eich Eneidion, neu i w cymmodi hwynt â Duw.* A fydd i natur gnawdol wrthwynebu, a gorchfygu y cnawd, ffieiddio y pechod yr hwn y mae yn dra anwyl yn ei garu? A orchfyga meddwl bydol cnawdol y byd? Gwedi i ddefod neu gwstom wreiddio eich llygredigaethau naturiol chwi, ydyw yn hawdd eu dadwreiddio hwynt? O pa waith mawr a chaled ydyw gwneuthur i bechadur dâll anghredadwy osod ei galon ar fyd arall, a thrysori ei holl obaith yn y Nefoedd, a bwrw ymaith yr holl bethau y mae yn eu gweled, am y Duw hwnnw, a'r gogoniant yr hon ni welodd efe erioed! Ac i galon galed, sydol, gnawdol, syned yn ddoeth ac yn dyner, ac yn sanctaidd, ac yn nefol, ac i ffi-eiddio y pechod yr hwn y mae fwyaf yn ei garu! Ac beth allwn ni wneuthur i fodloni cyflawneder, ac i gymmodi y cyfryw enaid gwrt hryfeler à Duw?

8. Gwedi darfod i natur, a phrofiad eich gwneuthur chwi yn gydnabyddus à'ch pechod, à'ch trueni, a pheth sydd eisieu arnoch chwi; a ddywed ymmhellach i chwi nad ydyw Duw (r) etto

(p) *Rbif.* 5. 1, 2, 3. (q) *I Cor.* 2. 11, 12.
2 Pet. 1. 3. (r) *Act.* 14. 17. ac 17. 24, 27,
28. Rbif. 1. 19, 20. *Rbif.* 2. 4. *Job* 34. 14,
 byd 25. *Mat.* 12. 42, 43.

etto yn gwneuthur â chwi yn ôl eich ha-
eddedigaethau. Mae efe yn rhoddi i chwi sy-
wyd ac amser, a thrugareddau, pan oes id eich
pechodau wedi fforsfettio y rhai hyn oll. Mae
efe yn eich rhwymo chwi i edifarhau a thro-
atto ef. Ac am hynny gan fod profiad yn dy-
wedyd i chwi fod peth gobaith, a bod Duw
wedi cael rhyw ffordd arall i ddangos trug-
edd i blant digofaint, Rheswm a orchymyn
chwi i ymofyn â phawb sydd gyinni wys i'ch
dysgu chwi, pa ffordd o feddyginaeth a ys-
pysodd Duw. Ac megis ac a gellwch chwi yn
fuan ganfod, fod crefydd y cenedloedd, a'r Ma-
hometaniaid, cyn belled oddiwrthi ddangos y
gwir feddyginaeth, fel y maent yn rhan o
clefid ei hun; felly chwi ellwch ddysgu, ddar-
fod i'r person Rhyfeddol (s) yr Arglwydd Jesi
Grifft gymmeryd arno y swydd o fod yn Bryn-
wr ac Achubwr y byd; a darfod iddo ef y
hwn ydyw y gair tragwyddol, a doethineb y
Tâd, yn rhyfeddol ymddangos yn natur dyn
yr hon a gymmerodd efe oddiwrth y forwyd
Mair, a gaed trwy'r yspryd Glan; ac fel y
bydddei ini gael dysgawdwyr wedi ei ddanio
o'r * Nefoedd, i wneuthur y byd yn gydnabyddu
yn ddidwyll, ac yn hawdd ag Ewillys Duw
ac â phethau anweledig bywyd tragwyddol
Pa fodd y dygodd Duw dystiolaeth iw (t) wi-
rionedd ef, trwy wyrthiau aml, agored, ac na
gellir moi gwrthddadleu (u) Pa fodd y darf
iddo ef orchfygu Satan a'r byd, ac a roddes

(s) *Isa* 9.6, 7. ac 53. *Joan* 3. 16, 19. ac 1
1, 3, 4, ac 3. 2. * *Joan* 1. 18. (t) *Acts* 2. 22
Heb. 2. 3, 4. (u) *Mat.* 4. thyd 11.

ni siampl o Gyflawnder perffaith, (w) ac aeth tan watwargerdd a chreulondeb pech-aduriaid, ac a ddioddefodd farwolaeth y groes, megis Aberth tros ein pechoda'u ni i'n cymmodi ni à Duw: Pa fodd yr adgyfodd-odd efe y trydydd dydd, ac a orchfygodd ang-eu, ac a fu syw ddeugein nhiwrnod hwy ar y ddaiar, yn dysgu ei Apostolion, ac yn rhoddi iddynt orchymyn i bregethu'r Efengyl i'r holl fyd, ac yna efe a escynnodd yn gorfforol i'r Nefoedd, tra'r oeddynt hwy yn edrych yn ddy-fal ar ei ol ef. Pa fodd y mae efe yn awr yn y Nefoedd yn Dduw ac yn ddŷn yn un per-son, Dysgawdwr, a Brenin, ac Arch-offeiriad ei Eglwys. Gando ef y bydd rhaid i ni dlysgu ffordd y bywyd, gando ef y bydd rhaid i ni ga-el ein rheoli megis Physygwr eneidiau: rhoddwyd iddo ef bob Awdurdod yn y Nef, ac ar y ddaia-r. Trwy ei Aberth ef, a'i haeddeditaethau, a'i gyfryngdod y bydd rhaid i ni gael Maddeuant a bod yn gymmeradwy gyda'r Tâd; a thrwyddo ef yn unic y bydd rhaid i ni ddyfod at, Dduw. Efe a wnaeth ac a sicrhaoedd Gy-fammod o râs, o'r hwn y mae Bedydd yn sel: Sef [y bydd Dduw ynddo ef yn Dduw i ni ac yn Dâd heddychol, ac y bydd Crist yn jacawd-wr i ni, a'r yspryd Glân yn sandeiddiwr i ni, os nyni yn ddiragrith a gytunwn, bynn yw os yn edif-eiriol ac yn gredâdwy y rhoddwon i fynu ein hunain i Dduw y Tâd, Mâb, a'r yspryd Glân yn yr am-canion neu fwriadau bynn.] Y cysammod hwa yn ei ddull, gweithred ydyw o Roddiad, o Grist

B

a

(w) Pet. 2. 22, 23, 24, 25. Mat. 26. 67
 68. Act. I. Heb. 4. Eph. 1. 22, 23. Rhuf. 5. I,
 3, 9. Heb. 8. 9, 13. ac 8, 6, 7. Heb. 7. 25. I Joan
 3. 10. Joan 5. 22. ac 3. 18, 19. Mat. 25.

14 *Dattodiad y Qwestiwn Mawr,*

a Maddeuant, ac iechydwriaeth i'r holl fydd: os hwy trwy wir ffydd ac edifeirwch a ddychwelant at Dduw. A hon sydd y gyfraith yn ol yr hon y barna efe bawb sydd yn ei chlywed hi yn y diwedd; canys gwnaeth-pwyd ef yn farnwr pawb, ac a gyfyd y meirw oll, ac a gvfawnha ei sainct, ac a'i barna hwynt i lawenydd a gogoniad a idrangi, ac a farn yr anffyddloniaid diedifeiriol ac (x) annuwiol i ddidrange drueni. Yr enaid yn unig a fernir ar farwolaeth, a chorff ac enaid yn yr Adgyfodiad. Yr Efengyl hon a bregethodd yr Apostolion i'r býd; ac fel y byddei yn rymmus i iechydwriaeth dynion, yr yspryd Glân (y) yn gyntaf a roidwyd i ysprydoliaethu ei phregethwyr hi, a'i nerthu hwynt i lesaru mewn amryw ieithoedd, ac i gyttuno yn ddidwyll yn un, ac i weithio llawer o wyrthiau mawrion, ac amlwg i brofi eu gair i'r rhai y pregethasant hwy. A thrwy 'r moddion hyn hwy a blaenasant yr Eglwys, (z) yr hon y bydd rhaid i weinidogion arferol amlhau, a'i dysgu, a'i bugeilio, hyd ddiwedd y býd. Hyd oni chesglir i mewn yr holl Eetholedigion. A'r un (a) yspryd Glân a gynmerodd arno hynny, megis ei waith ef, i fyned gyda yr Efengyl hon, a thrwyddi i droi eneidiau dynion, eu goleuo, a'u sancteiddio hwynt, a thrwy (b) Adenedigaeth ddirgel i adnewyddu eu natur hwynt, a'i dwyn hwynt i'r gwybodaeth hwnnw, ac ufydd-dod, a chariad o Dduw, yr hyn ydyw y sancteiddrwydd cyntaf, i'r hon i'n creuwyd ni, ac

(x) *Luke 16.* (y) *Acts 2.* (z) *Joan 17. 29.*
Mat. 28. 19. *Acts 14. 23.* *Act. 20.* *Act. 26. 17,*
18. (a) *Rbuf. 8. 9.* *Tit. 3. 5, 3.* *Joan 13. 5, 6.*

ac oddiwrth'r hon y syrthiasom ni. Ac fel hyn trwy Jachawdwr, a Sancteiddiwr y bydd rhaid cymmodi, ac adnewyddu pawb a synnant gael eu gogoneddu gyda Duw yn y Nefoedd. Hyn oll ellwch chwi ddysgu oddiwrth yr scrythrau sanctaidd y rhai a (c) scrifenwyd gan ysprydoli-aeth yr yspryd Glân, ac a'u felwyd trwy Ll-aws o (d) wyrthiau eglur, ac yn cynnwys gwir lun ac argraff Duw, ac a'u Derbyniwyd a chadwyd gan yr Eglwys, megis sicr ymadroddion Duw, ac wedi eu bendithio ganddo o genhedaeth i genhedaeth, ymmhob oes i sancteiddio llawer o eneidiau.

9. Gwedi i chwi ddeall hyn i gyd, mae yn amser i Chwi i (e) edrych gartref, a deall yn awr pa gyffwr y mae eich Enedian chwi ynddo. Gwnaethpwyd dyn ar y cyntaf yn sanctaidd, ac yn hâppus, chwi a wŷddoch: eich bod chwi a phob dŷn wedi syrthio oddiwrth Dduw, a sancteiddiwrwydd, a dedwyddwch, at hunan, a peched a thrueni, chwi a wŷddoch: eich bod chwi cymmhelled welli eich prynu gan Christ chwi a wŷddoch: megis ac y cynnygir i chwi Gysammôd o faddeuant ac iechydwriaeth, a Christ a thrugaredd a gynnygir i'ch clewis chwi. Ond a y lych chwi yn ffyddloniaid gwir edifeiriol, ac wedi eich adnewyddu gan yr yspryd Glân, ac felly wedi eich uno â Christ? Hwn ydysw'r Questiwn etto heb ei ddartod, hwn ydysw'r gwaith sydd etto iw wneuthur, heb pa un nid oes dim iechydwriaeth, ac os marw a wnei di cyn gwneuthur hynny, gwaeiti fod o honot ti eriod yn ddŷn. Oddieithr i ddŷn

gael ei (f) adgenedlu gan yr yspryd, a'i droi, a'i wneuthur yn greadur Newydd, ac o gnawdol ei wneuthur yn ysprydol, ac o ddaiarol ei wneuthur yn Nefol, ac o hunan a phechadurus ei wneuthur yn sanctaidd ac yn uffdd i Dduw, nis gall efe syth fod yn gadwedig, mwy nac a gall y cythrael ei hun fod yn gadwedig. Ac os ydyw hyn felly (megis nad oes dim sicc-rach) yr wyf yn ceisio gennit yn awr, yr hwn wyt yn dárilen y geiriau 'yn, megis ac yr wyt ti yn ystyried dy ieckydwriaeth, megis ac y mynnit ti ddiangr rhag tân usfern, a sefyll yn gyffurus ger bron Grist, a'i Angelion ef yn y di-wedd, ar iti yn ddisfrifol ystyried onid ydyw Rheswm yn Gorchymyn i ti brosi dy gyflwr; a wyt ti fel hyn (g) wedi dy adnewyddu gan yspryd Crist a'i nad wyt? Ac i (h) alw am gymmorth gan y rhai hynny a fedrant dy gynghori di, a chanlyn ar chwilio hyd oni ddelach i wybod dy gyflwr. Ac os yw dy enaid ti yn ddiethr i'r gorchwyl hwn o sanct-eiddiad, onid ydyw Rheswm yn gorchymyn iti heb oedi fyned at Crist, a chresu ei yspryd ef, a bwrw ymmaithy dy bechodau, a rhoddi dy hunan yn hollawl i'th Dduw, dy jachawdwr a'th sancteiddiwr, a myned iw Gyfammod ef, gyda llwyr ymroad byth nad ymmadewi ag efe, i ymwdau a thydi dy hun, ac ewyllisiau y cnawd, ac a'r byd twyllodrus darfod-eidio hwn, a rhoi allan dy holl obaith ar y Netoedd, ac a'r frys beth bynnag a gust iti siccrau

(f) *Ioan. 3. 5.* 2 *Cor. 5. 17.* *Rbuf. 8. 7, 9.*
Phil. 3. 18, 20. (g) *Act. 16. 14.* (h) *Act.*
2. 37. ac *16. 30.* ac *II. 23.* 2 *Cor. 6. 1, 2.*
Dat. 2. 7.

Pa fodd i fod yn Gadwedig. ¶

siccrhau y dedwyddwch sydd heb ddiwedd iddo? Ac a lefes i di wrthod hyn, pan ydyw Duw a chydwybod yn ei orchymmyn? Ac ymmhellach yr wyf yn eich cynggori chwi.

10. Deellwch *pa fodd y mae Satan yn rhwystru eneidiau rhag eu sancteiddio*; fel y bo i chwi wybod *pa gymaint i sefyll yn erbyn ei ddichellion ef.* Rhai y mae efe yn eu twyllo trwy (i) adrodd iddynt yn ddrygionus, nad yw sancteiddrwydd ddim ond drychiolaeth ffanci, neu Ragrith! (a phed fae Duw a marwolaeth, a Nefoedd ac usfern yn ffancies, hyn ellid ei gredu.) Rhai y mae efe yn eu llygru trwy allu chwant cnawdol, fel nad ad eu pechodau hwynt iw Rheswm lesaru. Rhai y mae efe yn eu cadw mewn llwyr anwybodaeth, trwy ddygiad i fynu drwg rhieni anwybodus, ac esgeuluстра (k) dysg-awdwyr annuwiol, y rhai idynt yn lladd yr Eneidiau: Rhai **y** mae efe yn eu twyllo à gobeithion bydol, ac yn Cadw eu meddyli-
au felly wedi, eu cymineryd i fynu à pheth-
au bydol, fel nas gall matterrion Tragwydd-
oldeb gael ond rhai meddyllau rhÿdd a dir-
ym, neu cynddrwg a bod heb yr un: Rhai a
rwystir gan (l) gymdeithas neu gwmpeini drwg,
y rhai a wawdiant fuchedd sanctaidd, ac a'u
denant i droi at ddifyrrwch ofer, ac rhai ydynt
felly wedieu (m) caledu yn eu pechiod, megis ac
y maent agos wedi diddarboli, ac nid ydynt
nac yn ofni digofaint Duw, nac yn gofalu am
eu Hiechydwriaeth, eithr gwrando y pethau
hyn y maent megis dynlon yn cysgu, ac nid

(i) *Act 24. 14. ac 28. 22. ac 24. 5, 6.* (k) *Mal. 2. 7, 9. Hes. 4. 9.* (l) *Dihar. 13. 20.* (m) *Ephes. 4. 18, 19.*

oes dim au deffry hwynt: Rhai a ddigalonnit à thŷb fod Duwioldeb yn fywyd mor (n) anhyfryd, prudd, ac athrist, fel yn hytrach na'i goddef hi, hwy a beryglant eu heneidiau, deued a ddelo ar hynny, (megis ped fae yn fywyd anhyfryd garu Duw, a gobeithio am lawenydd didrang, ac yn fywyd hyfryd garu'r byd a phechod, a byw o fewn cam at uffern.) Rhai wedi eu hargyoeddi, ydynt yn (o) oedi eu hedifeirwch, ac yn tybied i bod yn ddigon buan ar 8l hyn; ac maent yn pwrsafu ac yn addo, hyd onid elo yn rhyhwyr, a darsod bywyd, ac amser, a gobaith: a rhai pan ydynt yn gweled fod sancteiddrwydd yn anghenrheidiol a (p) siommir gan ryw dŷb marw, neu henwau, neu ymddangosiad, a llun sancteiddrwydd, naill ai o herwydd eu bod yn dal rhyw Opinion neu dŷb manwl, neu o herwydd eu bod yn cysylltu à phobl grefyddol, neu o herwydd eu bod o'r rhai hynny y maent hwy yn tybied ydyw'r wir Eglwys, neu o herwydd eu bod hwy wedi eu bedyddio à dwfr, ac yn cadw rhannau oddiellan o addoliad; ac nid hwyrach o herwydd eu bod yn offrymmu i Dduw lawer iawn o wasanaeth gwefus a defod difywyd yn ol aithrawiaethau dynion y rhai ni aroglasant erioed o Enaid sanctaidd. Fal hyn Marweidd-dra, Bydoldeb, Rhagirth, a bod yn anianol sydd yn rhwystro Myrddiwanu rhag sancteiddrwydd, ac jechydwriaeth.

II. Os

(n) Mal. 1. 13. (o) Mat. 25. 3, 8, 12. ac 24. 43, 44. (p) Joan 8. 39. 42, 44. Rbuf. 3. 1, 2. Gal. 4. 9. Mat. 13. 19, 20, 21, 22, ac 15. 2, 3; 6. Gal. 1. 1.

11. Os mynnit ti fyth fod yn gadwedig na orthrymma Rheswm trwy ddilyn *Chwantaus ac ewyllysan'r cnawd*. Eithr weithiau (q) ymneilldua i ystyried yn ddifrifol, ac mewn sobrwydd. Rheswm gwascaredig cysgadur nid yw defnyddiol. Mae gan Dduw a chydwybod lawer iawn iw ddywedyd wrth iti, yr hyn mewn lliaws o gwmpeini a gofalon bydol nid wyt i gymmwys i glywed: cyflwr (r) galarus ydyw bod dyn yr hwn sydd ganddo *Dduw, a Christ, ac Enaid, a Nefoedd, ac usfern* i feddwl am danynt, yn anfodlon i ganiattau iddynt yr un ond meddyliau rhedegog. Ac na ddyru unwaith yn yr wythnos un awr iw (s) hystyried hwynt yn ddifrifol yn debyg i dyn! Diau nid oes gennyr bethau mwy iw hystyried. Bydded iti gan hynny ymroi weithiau i dreulio hanner awr, y ystyried yn ddifrifol dy gyflwr tragwyddol.

12. Edrych (t) ar y byd hwn a'i holl hyfrydwch, megis dŷn a rheswm ganclo, yr hwn sydd yn rhagweled y diwedd, ac nid megis anifail yr hwn sydd yn byw yn anianol, ar yr hyn a fo ger bron ei lygaid ef, ydyw yn rhaid i mi ddywedyd iti, o ddŷn, y bydd rhaid i ti farw? Celaneddau a llwch sydd yn dy ddysgu di i weled diwedd gogoniant daiarol, a holl hyfrydwch y cnawd. A'i peth ammheus ydyw na dderfydd dy gnawd ti ar fylder? Ac etto a barattoi di trosto o flaen dy Enaid? Pa ffarwel galarus a fydd rhaid iti ar fyr amser gymmeryd

(q) *Psal. 4: 3. Hig. 1. 5. Deut. 32. 7, 29.*

(r) *Isa. 1. 3. (s) Job 24. 27. Jer. 23. 20.*

Psal. 119. 59. (t) 2 Cor. 4. 18. Deut. 32. 29.

I Joan 2. 17. 1 Cor. 7. 31. Luc 12. 19, 20. Joan

14. 1, 2. 1 Thes. 5. 23.

gymmeryd ar cwbl y mae dynion bydol yn gwerthu eu heneidiau am danynt! Ac o cyn gynted y bŷdd hynny! Och ddiŷn, mae'r dydd yn agos, ychydig ddyddiau ychwaneg, ac yr wyt yn myned ymmath! ac a lefesi di syw yn ammharod, ac ymadael â'r Nefoedd am y fath fŷd a hwn?

13. Ac yna myfyrria mewn sobrwydd *ar y (u) bynyd i dlyfod*: Beth ydyw bod yr Enaid i ymddangos ger bron y Duw byw, ac iw barnu i ddidrangi lawenydd neu drueni! Os ydyw'r cythrael yn dy demptio di i ammeu y cyfryw sywyd, cofia fod natur, a'r scrythur, a chydysniad y bŷd, a'i demptasiwnau ef ei hun yn dystion yn ei erbyn ef. Oddŷn a fedri di dreulio un dydd, mewn cwmpeini, neu yn unig, mewn Busines, neu mewn seguiyd, heb rai meddyliau difrifol am dragwyddoldeb? Nid oes dim yn dangos yn fwy fod Calonnau dynion yn cysgu, neu yn feirwon na hyn, nad ydyw meddyliau o ddidrangi lawenydd neu boen, mor agos, yn cymhell monynt i fod yn sanctaidd, ac i orchfygu holl demptasiwnau y cnawd, megis gwael bethau, a phethau na thalant moi hysturied.

14. Deliwch fulw, ystyriwch *o ba feddwl y mae y rhan fwyaf o Ddynion pan ydynt yn dyfod i (x) farw*! Oddieithr rhyw adyn anobeithiol gwrthodedig, onaid ydynt oll yn dywedyd yn dda am fuchedd sanctaidd? Ac yn dymuno fod eu bytyd hwynt wedi ei dreulio yng-hariad

(u) *Luc. 12. 4. Ecol. 12. 7. 2 Pet. 3. 11.*
 2 *Cor. 4. 18. Phil. 3. 18, 20.* (x) *Num. 23. 10. Mat. 25. 8. ac 7. 21, 22. Dihar. 1. 28, 29.*

hariad gresogaf Duw, ac usfydd-dod manylasf iw gysfreithiau ef? Ydynt hwy y pryd hynny yn dywedyd yn dda am drachwant ac hyfrydwch, ac yn mawrhau golud ac anrhyydedd y byd? Oni suasei yn wellganddynt hwy farw megis y *saint* mawya grafel nag megis pechaduriaid diosfal, cnawdol, bydol? Ac wyt ti yn gweled ac yn gwybod hyn, ac etto oni fynni dy ddyscu, a bod yn ddoeth mewn amser?

15. Meddwl yn dda pa fath oedd y rhai hynny (y) enwau pa rai sydd yn awr yn anrhyydeddus am eu sandleiddrwydd. Pa fath sywyd a ddarf i *Saint Petr*, a *Saint Paul*, *Saint cyprian*, *Saint Augustin*, a'r holl *Saint* eraill a'r Merthyrion fyw? A'i bywyd o ddigrifwch cnawdol ac o hyfrwdwch ydoedd? Onid oeddynt hwy yn *Sanctaidd* yn fwy manylach nà neb a'r a *adwaenost* ti? A watwarasant neu a erlydiasant hwy fuchedd *sanctaidd*? Onid ydyw hwnnw yn ei ddamnio ei hunan yr hwn sydd yn anrhyydedd u henwau y *Saint*, ac ni ddilyn monynt?

16. Yslyria pa ragoriaeth sydd rhwng *christion* a *dyr* (z) *cenhedlig*. Anfodlon ydych i fod megis y cenhedloedd neu rai digred. Ond ydych chwi yn tybied nad yw y *christion* yn rhagori arnynt ond mewn opiniwn neu feddwl? Yr hwn nad ydyw yn *sancteiddiolach* nà hwynt hwy, sydd yn waeth, ac a ddioddef mwy nà hwynt hwy.

17. *Yslyria*

(y) *Math.* 23. 29. 30, 31, 33. *Heb.* 11.
 38. *Joan* 8. 39. (z) *Math.* 10. 15. *Rhuf.*
 2. *Aits* 10. 34, 35.

17. Ystyria pa ragoriaeth rhwng Cristion
 (a) Duwiol ac un annwnt, onid ydyw holl
 wrthwynebwyr sandeiddrwydd yn ein plith ni,
 eto yn llefaru am yr un Duw, a Christ a'r
 scrythur, ac yn proffessu yr un Gredo a
 chrefydl gyda'r rhai hynny y maent yn ea
 gwrthwynebu? Ac onid ydyw y Crist hwn
 yn Awdatr ein sandeiddrwydd ni, a'r scryth-
 ur hon yn e. gorchymmyn hi? Chwiliwch
 a gwelwch, onid hyn yd/w y rhagoriaeth,
 fod y duwiol yn lldifrifol yn eu proffess, a'r
 annuwiol ydynt yn Rhagrithwyr, y rhai ydynt
 yn casau ac yn gwrthwynebu yr ymarfer o'r
 un pethau y rhai y maent ea hunain yn eu
 proffessu; crefydd pa rai nid yw ond iw con-
 demaio hwynt, tra'r ydyw eu bywyd yn wrth-
 wynebol iw tafodau hwynt.

18. Deall beth ydyw *cyfrwyseir'r cybrael*,
 trwy godi cynifer (b) o sefau, a therfygau, ac
 ymrysiadau ynglych orefydd yn y byd: Sef i
 wneuthur i rai feddwl eu bod hwy yn gref-
 yddol, oblegid eu bod yn medru siarad am eu
 opinionau, neu oblegid eu bod yn tybied mai
 eu plaid hwy yw'r goreu, o herwydd eu ter-
 fyng hwy yw'r mwyaf, neu'r lleiaf; eu
 plaid hwynt yn uchaf, neu yn dioddef. Ac
 i droi cydymddiddan sanctaidd a fo er adeilad-
 aeth i ymryslion oter, ac i wneuthur dynion
 yn ddi Dduw, i ammau pob crefydd, ac na
 byddont

(a) *Rhef.* 2. 28, 29. *Math.* 25. 28. *Luc.*
 19. 22. *Act.* 24. 15. *Gal.* 4. 29. (b) *Eph.*
 4. 14. *Att.* 20. 30. *I Cor.* II. 19. *I Tim.* 4.
 3. *1 Cor.* 2. 14, 16. *I Tim.* I. 5, 6. *Tit.* 3. 9. *Eph.*
 4. 3. &c. *I Cor.* 12. *Math.* 12. 25. *Rhef.* 2.
 12, 27, 28, 29.

byddont gywir i'r un, o herwydd amrafael meddyliau dynion. Ond cosia nad yw y Gref ydd Cristianogol ond un, ac yn beth hawdd ei hadnabod wrth ei hēn Reol, a'r Eglwys Catholic sydd yn cynhwys pob Cristianogion, nid yw ond un. Ac os būdd cnawdol, neu opinionau fyddant yn gwahanu dynion felly, fel y bo un rhan yn dywedyd, nini ydym yr holl Eglwys, a rhan arall yn dywedyd, ny-ni ydym (megis ped fae y Gegin yr holl dŷ, neu un dref neu Bentref yr holl Deyrnas) a fyddi di yn ynfyd wrth weled y gwahaniad hwn? Gwrando bechadur, yr holl Seftau hya yn nŷdd y farn a gyttunant megis tystion yn dy erbyn di, os wyt ti heb fod yn ſanct-aidd; o herwydd pa fodd bynnag yr oeddent yn ymrafaelio, y (c) cwbl o honynyt sydd Cristianogion oeddent yn professu anghenrhaid Sancteiddrwydd, ac yn cyttuno â'r scrythur honno yr hon sydd yn ei gofyn hi er nas gelli di yn hawdd ddattod pob ymrafael, di elli yn hawdd wybod y wir grefydd, hynny yw yr hon a ddysgodd Crist a'i Apostolion, yr hon a ddarsu i bob Cristianogion broffessu, yr hon y mae'r Scrythur yn ei əfyn, yr hon sydd yn gyntaf yn (d) bur wedi bwnny heddychol, tra ysprydol, nefol, cariadus, trug-arog, a chyflawn.

19. Ymmaith oddiwrth y (e) cwmpeini hwnnw yr hwn sydd anianol, ac yn elynol i Reswm, Sobrwydd, a Sancteiddrwydd, ac yn wrthwyneb

(c) Gal. 1. 7, 8. Matb. 28. 20. (d) Jag.

§. 17. (e) Epb. 5. 11. Dihar. 23. 20. 2 Cor.

6. 17, 18. Psal. 15. 4. Deut. 13. 13.

neb i Dduw, iddynt eu hunain, ac i tithen, a allant hwy fod yn ddoethion trofot ti, y rhai ydynt yn ffyl tyostynt eu hunain? Neu gyfillion iti, y rhai ydynt yn dinistrio eu hunain? Neu dosturio wrth dy Enaid ti, pan ydynt hwy yn gwneuthur gwatwgeredd o' dannedigaeth eu hunain? A fydd iddynt hwy dy helpio di i'r Nefoedd, y rhai ydynt yn rhedeg mor ffomwyllt i usfern? Dewis gymdeithas wêl, os mynnit ti fod yn wêl.

20. *Na farna o fuchedd sanctaidd yn ôl yr hyn yr wyt i yn ei g'ywed*, canys nis gellir moi hadnabod hi felly (f) profa hi tros amser, ac wedi hynny barna megis ac yr wyt ti yn cael achos. *Na eddywed yn erbyn y pethau nis gwyddosti*, ped fuasit ti ond byw mewn Cariad Duw, ac mewn ffydd fywiol o ddid-rangc ogoniant, ac hyfrydwch sancteiddrwydd, ac ofn usfern, ond am un Mis neu ddiwrnod; ac â chyfryw galon, yn (g) taflu ym-maith dy bechod, ac yn galw ar Dduw, ac yn trefnau dy Deulu mewn modd sanctaidd, yn enwedig ar ddydd yr Arglwydd, yr wyfi yn llyfasu dywedyd yn hyf, profiad a' th cymmhellai di i (h) gyflawnhau buchedd sanctaidd. Ond etto rhaid i mi ddywedyd iti, nid gwir sancteiddrwydd ydyw hi, os wyt ti ond ei phrofi hi mewn rhai pethau, a (i) chadw o'r neilldu bethau eraill. Os Duw gan hynny a' th argy-oeddodd di mai hon yw ei ewyllys ef ai ffordd, yr wyfi yn dy dyngchedu di, megis yn ei bresennoldeb

(f) *Ioan* 5. 40. *Luc* 14. 29, 39. *Ioan* 6. 35, 37, 45. (g) *Esa.* 55. 6, 7. (h) *Mattb.* 11. 19. (i) *Luc* 14. 33.

ennoldeb ofnadwy ef, (k) nac oeda ddim hwy, eithr bydded iti fwriadu, a rhoi i fynu dy hun yn hollawl i Dduw megis dy Dàd Nefol, dy jachawdwr, a' th sancteiddiwr, a gwna Gyfammod tragwyddol ag efo, a'r pryd hynny efe a'i holl drugareddau fyddant yn eiddo ti, ei iâs ef a' th helpia di, a'i drugaredd ef a' th pardyna di, ei weinidogion ef a' th hyfforddant di, a'i bobl ef a weildiant trosotti, ac a' th cynnorthwyant, ei Angelion ef a' th gadwantdi, a'i yspryd ef a' th cyflura, a' th ddiddana di a phan dderfydd y cnawd, ac y bydd rhail i ti ymadael a'r byd hwn, dy jachawdwr y pryd hynny a dderbyn dy Enaid ti, ac a'i dwg hî i fod yn gyfrannog o'i ôgoniant ef; ae efe a gyfyd dy gorþh di, ac a' th gyfiawnha dî yngwydd y byd, ac a' th gnwaiff di yn gyd-stâd a'r Angelion; a thi fyddi fyw yngolwg a chariad Duw, ac yn nhragwyddol hyfrydwch ei ôgoniant ef: Hyn ydyw diwed ffydd a sancteiddrwydd. Ond os tidi ydwyt yn caledu dy galon, ac yn gwrthod trugaredd, gwaes (l) tragwyddol fydd dy ran di, ac yna ni bydd jachâd.

Ac yn awr Ddarlennyydd, yr wîf yn dymuno arnat, ac yr wyf yn dymuno gan Dduw ar fynghliniau, a'r i'r ychydig eiriau hyn suddo i' th calon di, ac a'r iti i darlein hwynt trostynt a throstynt drachefn, ac ystyria megis dyn y bydd rhaid iddo ar fylder farw. Oes neb yn haeddu dy gariad ti a' th uffod dod

C

di

(k) Date. 22. 17. Joan 1. 12. Dau. 2. 22. 3.
I Joan 5. 12, 13. Psal. 34. 7. Psal. 73. 26.
Matth. 25. Luc 20. 38. Heb. 2. 3. I Thes. 2.
12. (l) Luc 19. 27. Dihar. 29. 1. ac 1. 25.

26 *Dattodiad y Qwestiwn Mawr,*

di yn fwy nà Duw? A'th goffa diolchgar di yn fwy nà Christ? A'th ofal di a'th ddiwydrwydd yn fwy nà'th jechydwriaeth? Oes yr un dedwyddlwch yn fwy dymunol nà'r Nefoedd? Neu'r un trueni yn fwy ofnadwy nag usfern? Neu oes dim iw ystyried yn fwy nà hwnnw yr hwn sydd dragwyddol? A dàl hyfrydwch cnawdol tros ychydig ddyddiau am golled o'r Nefoedd, ac o'th Enaid anfarwol? Neu a fydd dy bechod ti ath lwyddiant ti yn felys wrth farwolaeth, ac yn nydd y farn? Megis ac yr wyt ti yn ddyn, ac megis fyth yr wyt yn credu fod Duw, a byd i ddyfod, ac megis yr wyt ti yn gofalu tros dy Enaid, pa un fydd a'i cadweddig neu ddamnedig, yr wyfi yn dymuno arnat, yr wyf yn gorchymmyn iti, meddwl am y pethau hyn! Meddwl am danynt unwaith yn y dydd o'r lleiaf. Ystyria hwynt a'th feddyliau mwya sobr a difrifol! Nid gwatwgeredd mor Nefoedd, ac nid brathiad chwannen mo usfern! Na wna watworgedd o jechydwriaeth, neu oddamnedigaeth! Mi a wn dy fod ti yn byw mewn byd ynsyd, cynddeiriog, p'le y gelli di glywed rhai yn chwerthin ar y cyfryw bethau a'r rhai hyn, ac yn gwawdlo buchedd sanctaidd, ac yn taflu gwradwyddiadau atcas ar y duwiol, ac yn llawen yn yfed, a chwarau, a chweleua ymmaith ei hamser, ac wedi hynny dywedyd, *yr ymddiriedant hwy i Dduw am eu heneidion, a gobeithiant fod yn gadwedig â llai o drafferth!* Eithr os yr holl ddynion hyn ni newidiant eu meddyliau, a bod ar fyrdar yn ddidrwst, ac oni chwenychent fwyta eu geirian, a dy muno clarsod iddynt hwy fwy buchedd sanctaidd, er y buasei hynny yn dwyn arnynt hwy wradwy dd-

a chyfludd yn y byd, bydded i mi ddwyn gwradwydd twyllwr trw yfth. Ond os ydyw Duw a' th gydwytod ti yn tystiolaethu yn erbyn dy bechyd ti, a dywedyd i ti mai buchedd sanctaidd sydd oren, nac ystyria gwrrth-dywediad y byd gwallgofus, yr hwn sydd wedi meddwi â dichellion y cnawd: Eithr dyro i fynu dy Enaid a' th fywyd i Dduw trwy Jesu Crist mewn Cyfamod flyddlon! Nac oeda ddim hwy ddyn, eithr bwriad a yn llwyrffryd, bwriad a yn anghyfnemidiol; a Dduw fydd yn eiddoti, a thi a fyddi yn eiddo iddo ef tros yfth. Amen, Arglwydd trugarha wrth y pechadur hwn, ac sely bydded i'r bwriad hwn fod trwot ti ynddo ef.

II. Rhannau ac ymarfer Buchedd Sanctaidd er addysg Personawl a Theuluaidd.

YCwbl ni (a) ddarsu gwedi i ddynion ddechreu buchedd sanctaidd, grefyddol; pob pren ac sydd yn blodeuo nid yw yn prisio yn ffiwythlawn, a phob ffiwyth nid yw yn cynnyrcha, yn dyfod i berfffeithrwydd. Llawer sydd yn syrthio ymmaith, y rhai a dybid

C 2

eu

(a) I Cor. I. 25. Heb. 4. I. 2 Pet. 2. 22. I Cor. 3. Gal. 3. ac 4. Math. 13. 41. ac 18. 7.

eu bod wedi dechreu yn dda; a llawer sydd yn dianrh ydedlu enw Crist trwy eu Tramgwyddiadau, a'i Gwendidau: Llawer sydd yn tristau Calonnau eu dysgawdwyr, ac yn affonyddu yn alarus Eglwys Crist trwy eu hanwybodaeth, a'i amryfuseddau trwy fod yn ddoethion yn eu tŷb eu hunain, yn afreolus, yn gyndyn, yn ymryslongar, yn ymbleidio, ac yn amrafaelio: Yn gymaint a bod (b) gelyn iaeth, ac angariad Cristianogion yn rhwystrau mawrion i droedigaeth y byd diffydd, a chennedlic trwy osod allan y ffydd Cristianogol iw dirmyg a'i gwatwargerdd hwynyt, megis ped fae hi ond amryfusedd dynion mor aflan a bydol, a beilchion ac eraill y rhain gallant fyth gyttuno yn eu plith eu hunain: A llawer trwy eu gwyniau a'i hunan geisiad ydynt yn saich ar y Teuluoedd a'e cymydogion lle y maent yn byw: Ac yn fwy trwy eu gwendidau, a'i gwyniau mawrion ydynt yn saglau, gorthrymderau, a beichiau arnynt eu hunain. Pan ydyw y Grefydd Cristianogol yn ei gwir dresnid, yn fywyd o'r cyfryw sanctaidd (c) oleuni a chariad, o'r cyfryw burdeb a heddwch, o'r cyfryw ffrwythlonder a Nefoldeb, megis a phed fae yn ol hynny wedi ei gosod allan ymmywyd Cristianogion, hi a orchymynnei aruthredd a pharch oddiwrth y byd, ac a wna i chwaneg iw troi hwynt, nā chreddysfau, ie nag y gall geiriau yn unig wneuthur. Ac a wna Cristianogion yo fuddiol ac yn hawddgar y naill i'r llall:

A'i

(b) *Phil.* 3. 18, 19. *Att.* 20. 30. (c) *Mattib.* 5. 16. *I Pet.* 3. 1. *I Pet.* 2. 15. ac 1. 8. *2 Cor.* 1. 21.

A'i bucheddau yn wledd ac yn hysrydwch iddynt eu hunain. Yr wyfi yn gobeithio y bydd yn ryw help i'r Dibennion rhagorol hyn, os myfi mewn ychydig Hyfforddiadau iachus, prosedig a agoraf i chwi ddyledswyddau buchedd Cristianogol.

I. cedwch fyth mir (d) ffurf *Athrawiaeth Cristianogol*, Dymuniad a dyledswydd, yn brintiedig ar eich meddyliau, hynny yw, Deellwch hi yn eglur ac yn wahanedig, a chofiwch hi, fy meddwl yw, pwngciau mawrion crefydd sydd gynnhwysedig mewn Catechisms. Chwi a ellwch fyth gynn-yddu mewn Deall eglurach o'ch Catechisms ped faech yn syw gant o flynyddoedd. Na fydded y geiriau yn unig, ond y matter mor gartresol yn eich Meddyliau, ac yw stafellau eich Tŷ. Y cyfryw (e) wybodaeth dwys a'ch sesfydla chwi yn erbyn twyll ac anghredini-aeth, ac a fydd fyth o'ch mewn chwi yn help barod i bob grâs, a phob dyledswydd; megis a e y mae cyfarwyddi. y crestwr i wraith ef: Ac o herwydd eisieu hyn pan ydych yn dyfod ymniith rhai digred neu Hereticiaid, eu dadleuon hwy a bybier genych chwi eu bod yn ddiatteb, ac a yscyd-want, oni ddilynchwelant eich ffydd chwi; a chwi yn hawdd a gyfeiliornwch mewn pwngciau llai, ac a flinwch yr Eglwys a'ch breuddwydion a'ch dadleuon. Hyn ydyw trueni neu ddinystri llawer o Broffeswyr, tra yr ydynt yn barnu eraill ym mhob Dadl ynghylch Matterri-

(d) 2 Tim. I. 13. ac 3. 7. Heb. 5. 12. Phil. I. 9. Rhuf. 15. 14. (e) Eph. 4. 13, 14. Col. I. 9. ac 2. 2. ac 3. 10. 1 Tim. 6. 4.

on Eglwysig, hwy nid ydynt yn gwybod yn dda Athrawiaeth y Catechism.

2. *Byddwch fyw beunydd trwy fydd ar (f) Jesu Crist megis y Cyfryngwr rhwng Duw a chwi.* Gwedi eich felio yn fydd yr Efengyl, a deall swydd Crist gwnewch ddefnydd o hono fyth yn eich holl eisieu. Meddyliwch ar gariad Ta dol Duw, megis yn dyfod attoch chwi trwyddo ef yn unig: Ac ar yr yspryd megis gwedi ei roddi trwyddo ef eich pen, ac ar Gyfainmod grás megis wedi ei wneuthur a'i felio trwyddo ef, ac ar y weinidogaeth megis wedi ei danson trwyddo ef, ac ar y holl amserau a chynnorthwyon, a gobaith megis wedi eu cael ai rhoddi trwyddo ef. Pan ydych yn meddwl am bechod, a gwendid, a themptasiwnau, meddyliwch hefyd am ei rás digonol ef, sydd yn maddeu, yn cyflawnhau, ac yn gorchfygu. Pan wyt ti yn meddwl am y byd, y cnawd ar cythrael, meddwl pa foddy mae efe yn cu gorchfygu hwynt. Bydded i Athrawiaeth ef, a siampl ei berfseithiaf sywyd et, yn waltadol och blaen chwi megis eich Rheol. Yn eich holl ammeuon, ac ofnau, ewch atto ef yn yr yspryd, ac at y Tâd trwyddo ef, ac ef yn unig. Cymmerwch ef megis gwreiddyn eich bywyd a'ch frugareddau, a byddwch fyw megis arno ef a thrwy ei fywyd ef, a phan ydych yn marw, rhoewch i fynu eich Eneidiau iddo ef, fel y bo iddynt hwy fod gydag ef lle y mae efe, a gweled

(f) *Joan 17. 3. Ephes. 3. 17, 18. Mat. 28. 19. Eph. 1. 22, 23. ac 4. 6, 16. Rhuf. 5. 2 Cor. 12. 9. Joan 16. 33. 1 Joan 5. 4. Hb. 4. 14. 16. Col. 3. 3, 4. Act. 7. 59.*

gweled ei ogoniant ef. Byw ar Crist a gwneuthur defnydd o hono ymmhob eisieu, a chyrchu at Dduw a galw arno, mwy vdyw nà chreduniaeth gyffredinol Terfyscus ynddo ef.

3. Felly credw h yn yr yspryd *Glan*, megis ac i (g) fyw a gweithio trwyddo ef, megis ac y maer corp trwy'r enail. Ni (h) sedyddiwyd monoch iw enw ef yn ofer; (ond ychydig sydd yn deall y meddwl a'r rheswm o hono.) Crist a ddansfonodd yr yspryd i wneuthur daw waith mawr. 1. At yr Apostolion a'r prophwydi iw (i) hysprydoli hwynt yn ddidwyll i bregethu'r Efengyl, a'i chadarnhau hi trwy wrthiau a'i thyfniolaethu hi i'r oesoedd a ddeuei, yn yr scrythrau sanctaidd. 2. Ar ei holl (k) aelodau, iw goleuo a'i sancteiddio hwynt, i gredu, ac usuddhau i'r Athrawiaeth sanctaidd hon, (heb law ei ddawn cyffredinol ef i lawer iw ddeall a'i phregethu hi.) Gwedi darsod i'r yspryd yn gyntaf draethu'r Efengyl, mae efe trwyddi yn gyntaf yn adgenedlu ac wedi hynny yn rheoli yr holl wir ffyddoniaid. Ni roddir mono ef yn awr i ni i ddatcuddio Athrawiaethau newyddion, ond i ddeall ac usuddhau i'r Athrawiaeth a ddatcuddiwyd, ac a seiliwyd er ys talm o amser ganddo ef. Megis ac y mae 'r haul trwy ei rinwedd melus, a gwahanol yn rhoddi ac yn magu bywyd naturiol pethau a theinlad a bywyd ynhynt; felly y mae Crist trwy ei (m) yspryd ein bywyd

(g) *Gal. 5. 16, 25.* (h) *Math. 28. 19.* (i) *Joan 16. 13.* *Heb. 2. 3. 4.* (k) *1 Cor. 12. 12, 13.* *Rbuf. 8. 9, 13.* *Joan 3. 5, 6.* (l) *2 Tim. 3. 15, 15.* *Fude 19. 20.* (m) *Ezek. 36. 27.* *Esay 44. 3.* *Rbuf. 8. 1, 5.* *1 Cor. 6. 11.* *Zeck. 14. 20.*

wyd ysprydol ni. Megis nad ydych chwi yn gwneuthur yr un gwaith naturiol ond trwy eich bywyd naturiol, feily i ddylaech chwi wneuthur yr un ysprydol ond trwy eich bywyd ysprydol. Rhaid i chwi nid yn unig gredu, a charu, a gweddio trwyddi, ond trin eich holl alwedigaeth trwyddi; canys *Sansteiddrwyd* i'r *Arghwydd* sydd raid ei scrifennu ar y cwbl; pob peth a sansteiddir i chwi, o herwydd eich bod chwi wedi eich sansteiddio i Dduw. Rhowch y cwbl iddo ef, ac arferwch y cwbl iddo ef, ac am hynny rhaid i chwi wneuthur y cwbl yn nerth a chyfarwyldyd yr yspryd.

4. *Byddwch* (n) *fyw yn bollawl ar Dduw.* Megis oll yn oll, megis achos cyntaf a Rheolwr pennaf, a diben eithaf pob peth. Bydded i ffydd, gobaith a chariad fod yn ymborthi beunydd arno ef. Bydded *Ein Tâd yr hwn wyt yn y Nefoedd* fod yn scrifennedig yn gyntaf ar eich calonau, fel y bo iddo ef ymddangos yn drathawddgar i chwi, ac y bo i chiwi yn hŷ ymddiriedi iddo, a bo i cariad plentyn yn ffynnon dyledswydd. Gwnewch ddefnydd o'r Mâb a'r ysprydd i'ch tywys chwi at y Tâd, ac o ffydd yn Crist i ennyn ac i gadw yn fyw gariad Duw. Cariad Duw ydyw ein prif sansteiddrwydd ni, ac a elwir yn enwedigol, efe a drwythau [ein Sansteiddrwyd] at ba un nid yw ffyll ni Crist, ond i modd. Bydded eich diben penoaf chwi, ni astudio Crist, i weled daioni, cariad, hawddgarwch Duw ynddo ef. Duw yn darpario nis cerir mono mor hawdd, a Duw graddol, he i dychol. Mae gen-aych

(n) 1 Cor. 10. 23. 1 Cor. 11. 36. 2 Cor. 5. 7. 8. 1 Tim. 5. 1. 1 Cor. 3. 1, 2, 3. Mat. 22. 37. Ephes. 4. 6. 2 Cor. 5. 19. Gal. 4. 4. 5. 6.

nych gymaint o'r yspryd, ac sydd gennych o gariad i Dduw; hwn yw dawn priodol yr yspryd i holl feibion Duw trwy fabwysiad, per i iddynt, a chariad ac hyder plentyn, i lefain, *Abba, Dâd.* Na adnabyddwch, na chwennychwch, na cherwch greadur yn y byd; ond yn unig megis tan Dduw! Hebddo ef, byded yn ddim i chwi, eithr megis y druch heb yr wyneb, neu lethyrennau gwascaredig heb yr ystyr, neu megis corph heb 'r Enaid. Na (o) elwch ddim yn hawddsyd, neu hyfrydwch, ond ei gariad ef; na dim yn adsyd neu drueni, ond ei ddigllonedd ef, a'r achos a'r ffrwythau o honi pan fo dim yn ymddangos yn hawddgar ac yn ddymunol yr hwn sydd yngwrthwyneb iddo ef, gelwch hyany yn (p) *dom!* A gwrandewch ar y dyn hwnnw, megis (q) Satan, neu'r Sarph a synnei eich denu chwi. oddiwrtho ef; a chyfrifwch ef ond gwagedd, prys, a llwch, yr hwn a synnei eich dychrynu chwi oddiwrth eich dyledswydd euag atto ef. Ofnwch ef yn fawr, ond cerwch ef yn fwy. Bydded (r) cariad yn enaid, ac yn ddiwedd pob dyledswydd arall. Diwedd a rheswm o'r lleill i gyd ydyw; ond nid oes ganddi ddim diwedd neu reswm, ond ei golygyn ai gwrti drych na feddyliwch am un Nesoedd arall, a diwedd, a dedwyddwch i ddyn, ond cariad y weithred olaf, a Duw y gwrti drych olaf. na fydded eich crefydil chwi mewn dim ond cariad Duw ynghyd a'i moddion a'i ffrwythau. Na pherchennogwch yr un tristwch,

(o) *Psal. 30. 5. ac 63. 3.* (p) *Phil. 3. 7, 8.*
(q) *Mat. 16. 23.* (r) *2 Thess. 3. 5.* 1 *Gor.*
13. 13.

wch, chwant, neu lawenydd, ond cariad yn galaru, yn ceisio, ac yn llawenahau.

5. *Byddwch fyw mewn ffydd a gobaith o'r Nefoedd, a (5) cheiswch hi megis eich rhan a'ch diweddu.* Ynbyfrydwch beunydd eich enedian mewn rhagfedbyliau o addiwrang o llwg a chariad Duw. Megis ac a gwelir Duw ar y ddaiar ond megis mewn drych, selly yn gyfattebol y mwynheir efe. On i pan dderfydd i gariad alaru, a cheisio, a phechod a gelynion wedi eu gorchfygu, a ninnau yn gweled Gogoniant Duw yn y Nefoedd, hysrydwch cariad y pryd hynny fydd yn berffaith. Chwi ellwch chwennychu mwy ar y ddaiar nag a ellwch chwi obeithio am dano. Na edrychwch am devrnas o'r byd hwn, nac am fynydd Zion yn y diffaithwch. Mae Crist yn teyrnasu ar y ddaiar megis Mose yn y Gwersyll, i'n tywys ni i wlâd yr Addewid: Ein dedweddwch perffaith ni fydd, pan roddir y deyrnas i'r Tâd, a Duw fydd oll y oll. Ammau neu feddwl dieithr, digalon am y Nefoedd, dwfr ydyw wedi ei dywallt a y tan sanctaidd, i ddiffod i eich sanctaidd rwydd, a'ch llawenydd chwi. A fedrwd chwi yondeithio un dydd cyfan at y cyfryw ddiwedd, a byth heb feddwl am y ll yr ydych yn myned atto? Pan fo'r ddaiar ar y goreu, nid Nefoedd fydd. Nid ydych chwi yn byw ddim pellach trwy ffydd, se Cristianogion nag yr ydych yn byw naill a am y Nefoedd yn ei cheisio hi, neu ar Nefoedd mewn gobaith a llawenydd. 6. *Ym-*

(5) *Co. 3. 1, 2, 3, 4. Mat. 6. 19, 20, 23. 2 cor. 4. 17, 18. ac 7. Luc 12. 20. He 6. 20. 1 cor. 15. 28. Ephes. 4. 6. ac 1. 21. Phil. 3. 18, 20. Psal. 73. 25, 26. Joan 18. 36.*

6. Ymeginiwr i wneuthur crefydd yn (t) hyfryd-
mch i chwi. Edrychwr yn tynych ar Dduw,
ar y Nefoedd, ar Grist, ar yr Yspryd, ar yr
Addewidion, ar eich holl Drugareddau, ewch
tros eich Profiadau. A meddyliwr pa achos
o hyfrydwch uchel sydd fyth o'ch blaen chwi,
ac mor anweddaiwr ydyw, ac mor niweidiol
i'ch profless chwi ydyw, bod un yr hwn sydd
yn dywedyd, ei fod ef yn gobeithio am y
Nefoedd, etto yn byw mor brudd a'r rhai
hynny nad oes ganddynt ddim gobaith uwch
nâ'r ddaiar. Diau y dyn hwnnw a ddylai fod
yn llawn o lawenydd, yr hwn a gaiff fyw yn
llawenydd y Nefoedd tros fyth. Yn enwedig
llawennychwr pan ydyw Cenhadau marwol-
aeth yn dywedyd i chwi, fod eich llawen-
ydd didrangc chwi yn agos. Os nad ydyw
Duw, a'r Nefoedd, gyda ein holl drugareddau
ni yn y ffordd y a ddigon o reswm am fywyd
llawen, nis gall fod yr un. Ffieiddiwch bob
adroddiad yr hwn a fynnei wneuthur crefydd
i ymddangos yn fuchedd blin prudd. A chym-
erwch ofal na osodoch chwi moni allan felly
i eraill, canys ni wnewch chwi monynt hwy
fyth, i fod mewn cariad â hynny, nad ydych
chwi yn ei wneuthur iddynt yn hyfryd ac
yn hawddgar. Nid megis y Rhagritŵr, trwy
gymhell a llunio at ei feddwl a'i hyfrydwch
cnawdol, ond dwyn i fynu y galon i gyttun-
deb sanctaidd ag hyfrydwch crefydd.

7. Gwiliwr

(t) *Psal.* 1. 2. 3. ac 84. 2. 10. ac 63. 3,
5. ac 37. 4. ac 91. 14. ac 119. 47, 70. *Esay*
58. 14. *Psal.* 1. 2. 1. *Rbuf.* 14. 17. ac 5. 1, 3,
5. 1. *Pet.* 1. 8. *Mat.* 5. 11, 12. *Psal.* 32. 11.

7. Gwiliwch megis am eich Ereidizu yn erbyn y byd hwn sydd yn gwerhieitbio ac yn (u) temptio, yn emwediig pan ydis yn ei osod ef allan megis yn frwy melus a hyfryd nà Duw, a sancteiddrwydd, a'r Nefoedd. Y byd hwn gydà ei hysfrydwch, ei olud, ai anrhyydedd, yw'r peth y mae Satan yn rhoi yn y clorjan, yn erbyn Duw, a sancteiddrwydd, a'r Nefoedd. Ac ni chaiff neb well nag y mae ese yn ei ddeulis, a'i gyfrif yn oreu. Mae'r abwyd yn llithio y rhan anifeiliaidd, pan ydyw Rheswm yn cyfgu. Ac os t'w y gymorthi y synhwyrau cnawdol y caiff y deyrngader, yr anifail a farchoga ac a reola'r dyn; a rheswm aiff yn gaeth-wàs ir awydd fryd gràwdol. Pan ydych yn clywed y Sarph, gwelwch ei golyn ef, a gwelwch farwolaeth yn canlyn y ffrwyth gwaharddedig. Pan ydych yn codi, edrychweh i wared, a gwelwch eich cwympl! Ei reswm ef yn gyfhal a'i ffydd sydd yn wan, yr hwn am y cyfryw ffoledd, megis rhwysc a gwagedd y byd, a feder anghofio Duw ai enaid, a marwolaeth, a'r farn, Nefoedd ac uffern, ie ac yn ystyriol a orchymmyn id. i ynt sefyll heibio. Pa wybodaeth neu 'brofiad all wneuthur daioni ar y dyn hwnnw, yr hwn a anturia cymaint am y cyfryw fyd, yr hwn y mae pawb ac a'i profodd ef yn ei alw yn wagedd yn y diwedd? Mor alarus gan hynny ydyw cyflwr dyn bydol? Oh osnwch y byd pan fo yn gwenu, neu yn ymddangos yn felus ac

(u) Gal. 6. 14. I Joan 2. 15, 16. Jag. 1. 27. ac 4. 4, 5. I Joan 5. 4, 5. Ibuf. 12. 2. Gal. 1. 4. Tit. 2. II. Mat. 19. 24. Luc 12. 16, 21. ac 16. 25. Jag. 1. 11. ac 5. 1, 2, 4, Luc 8. 14. Heb. 11. 26.

ae yn hawddgar. Na cherwch mono, os ydych yn caru eich Duw a'ch Eneidau.

8. *Ffowch oddiwrth brofedigaethau a chroeshoeliwch y (x) cnawl, a chedwch reolaeth barhau ar eich chwantau a'ch synhwyrau.* Llawer trwy syndod dirybudd trachwant a sythiasant yn gywilyddus. Gwedi darfod i'r rhai hyn trwy gynnefinidra ddysgu bod yn chwannog ac yn daer, yn gyffelyb i gi newynnyd, neu faedd chwantus, nid dymuniad, neu bwrpas diog a farweiddia, neu ai rheola hwynt! mor ber-yglus ydyw cyflwr y dyn hwnnw yr hwn sydd ganddo y fath anisail a yddus yn waftadol iw attai? Os efe a esceulusa ei wiliadwriaeth ond am un awr, mae efe yn barod iw fwrw ef yn bendramwnwgl i usfern. Pwy all fod yn ddiogel yn hir lesyll ar ddibya mor ofnadwy? Dagrau a thrifwch llawer o flynyddoedd, yn synych nis gallant adnewyldu y golled yr hon y gall un awr neu weithred ddwyr. O hyn mae siempl ofnadwy Dafydd a llawer o rai eraill yn ein Rhybuddio ni. Gwybyddwch beth ydyw hwnnw yr ydych chwi yn fwyaf tueddol idlo, pa un a'i trachwant, a seguryd, neu ormodedd mewn bwydydd, neu ddiodydd, neu chwarau, ac yno gofodwch eich gwiliadwriaeth cryfaf i'ch cadw yn dailwgr. Ymrowch beunydd i farweiddio y trachwant hwnnw, a nedwch i naturiaeth anifeiliaidd, neu chwant orchfygu Rheswm. Ecto na ymddiriedwch, i bwrpasen yu unig, ond ymmatich oddiwrth

D

bro-

(x) *Ruf. 8. 1, 12. Gal. 5. 24. Ruf. 13. 14. Gal. 5. 17. Jude 8, 23. 2 Pet. 2. 10. Ephes. 2. 3. 1 Pet. 2. 11. Mat. 6. 13. ac 26. 41. Lng 8. 13.*

38 Dattodiad y Qwestiwn Mawr,

brofedigaeth. Na chyffwrdd, ie nac edrych ar yr hyn a fo yn temtio, cadw yn daigon pell oddiwrtho, os ydwyt yn chwennych bod yn ddiogel. Pa drueni sydd yn dyfod oddiwrth ddechrevad bychan? Profedigaeth sydd yn tywys i bechu, a phechodau bychain at bechodaun mwy, a'r rhai hynny at usfern! Ac nid ydyw pechod ac usfern i chwareu a hwynt! Agorwch eich pechod neu eich profedigaeth i ryw gafaill, fel y bo i gywilydd eich achrub chwi rhag perygl.

9. Cedwch i fynu Reolaeth parhaus cywraint ar eich (y) gwyrian a'ch tafodau. I'r diben hwn cedwch gydwybod dyner yr hon a fydd yn pigo, yn gofiddio pan fo'ch yn pechu yn un o'r rhain. Bydded i wyniau sanctaidd gael eu iawn drefnu, ac i wyniau hunan cnawdol gael eu hattal. Bydded i'ch tafodau wybod eu dyledswyddau i Dduw ac i ddyn, ac Ymeginwch i fod yn gywraint, ac ymrowch iw Cyflawni hwynt. Gwybyddwch holl bechodaun y tafod, fel y bo i chwi i gochel hwynt, canys eich diniweidrwydd a'ch heddwch chwi sydd yn sefyll yn fawr ar ddoeth Reolaeth eich tafodau.

10. Rheolwrch eich (a) maddylan a dirwydrwydd parhaus Cywraint. Neilltuwch eich hunain yn fynych i syfyrio yn ddifrifol. Ymddiddennwch a'ch cydwybodau ac a'ch Duw, gyda'r hwn y mae

(y) Jag. 1. 19. ac 3. 13, 17. I Pet. 3. 4. Mat. 5. 5. Eph. 4. 2, 3. Col. 3. 12. (z) Jag. 1. 26. ac 3. 5, 6. Psal. 34. 13. Dibar. 18. 21. (a) Deut. 15. 9. 2 Cor. 10. 5. Gen. 6. 5. Psal. 10. 4. ac 94. 19. ac 119. 113. Dibar. 12. 5. ac 15. 26. Psal. 119. 59. Dibar. 30. 32. Jer. 4. 14. Deut. 32. 29.

mae eich gorchwyl mwyaf chwi! Gofodwch eich meddyllau ar waith a rheolwch hwynt, nedwch iddynt redeg ar wagedd ammerthynol. O nas gwyddoch pa orchwy! beunyddol sydd gennych iddynt! Y rhian fwyaf o ddynion ydynt annwylol, wedi eu twyllo a'i hanrheithio, o herwydd eu bod hwy yn anystyriol, ac nis llesasant, neu ni arferant eu rheswm o'r neilldu ac yn sobr; neu hwy a'i harferant ef ond megis caethwas mewn cadwynau yngwasanaeth eu gwyniau, eu chwantau, a'i bûdd eu hunajn. Ni bu efe eriod yn ddoeth, neu dda, neu ddedwyd yr hwn ni bu yn sobr ac yn ddi-duedd yn ystyriol. Pa fodd i fod y a ddai-onus, i wneuthur daioni, ac yn ddiweddaf i fwynhau daioni a ddyllai gymmeryd i fynu ein-holl feddyllau ni. Cedwch hwynt yn gyntaf yn sanctaidd, vna yn gariadus, yn lân, ac yn ddiwair. A cheryddwch hwynt yn suan pan ydynt yn edrych at Bechod.

II. Bydded (b) amser yn dra gwérthfawr yn eich gofng chwi, ac yn ofalus ac yn ddinys yd prynwch ef. Pa frys y mae efe yn ei wneuthur? Ac mior suan yr aiss heibio? Ac yna mor uchel y prisir ef, pan nad ellir syth alw yn ôl un munud o hono? O pa Orchwyl pwys-fawr sydd gennym ni i bob munud o'n hamser, ped faen ni yn cael byw fil o flynyddoedd! Na chymmerwch fod y dîn hwnnw yn ei iawn bwyll, neu yn adnabol ei Dduw, ei ddiwedd, ei waith, neu ei berygl, yr hwn sydd

sydd ganddo amser iw hebcor. Prynwch yr amser nid yn unig oddiwrth chwaraeon, a chellwair, a seguryd, rhodres, a gormodedd o gysgu, siarad gwag, a bydoldeb, ond hefyd oddiwrth rwystrau daioni llai, y rhai a'ch rhwystrau chwi oddiwrth ddaioni mwy. Treuliwch amser, megis dynion sydd yn barod i fyned i fyd arall ym mha le y bydd rhaid cyfrif am bob munud o hono, ac y bydd gyda nyni tres fyth megis ac a buom ni fyw ymma; nedwch i iechyd eich twyllo chwi i ddisgwyl byw yn hir, ac felly i ddiofalu ansynniol. Gwelwch eich glas-awr yn rhedeg, a chedwch gyfrif o'r amser yr ydych yn ei decilio. A threuliwch ef yn union megis ac y mynnech ei argofio ef gwedi ei ddarford.

12. (c) Cervich bob maeth ar dlynion yr en amrywgyflau, a gwneuen cymaint o lidion i dlynt ac a allorch. Rhai i ni garu i uw yn ei holl greaduriaid, ei ddelw naturiol ef ar bo' dyn, a'i ddelw ysprydol ar ei Sainct. Rhaid i ni garu ein Cyning megis ein hunain naturiol, hynny yw, Ein Cymdog naturiol megis ein hunain naturiol, a chariad o emyllys da, an Cymdog ysprydol mewis ein hunain ysprydol, a chariad o fodlonrwydd. Yngwrthwyneb i fodlonrwydd, ni a allwn gasau ein Cymdog pechadurus, mewis y rhaid i ni gasau

(c) *I Tim. 1. 5, 6. Mat. 19. 19. Rbaf. 13. 10. Joan 1. 16. Ephes. 4. 2, 15, 16. Col. 2. 2. ac 1. 4. I Tim. 6. 11. Jag. 3. 17. Pnil. 2. 1, 2. ~~I Theff. 4. 9.~~ Joan 13. 35. Mat. 5. 44, 55. I Cor. 13. Jag. 4. II. Gal. 6. 10. Tit. 2. 14. Phil. 2. 20, 21. Rbaf. 13. 1, 3.*

gasau ein hunain pechadurus (cyn llawer mwy.) Ond yngwrthwynеб i ewylls da ni ddylem ni gasau ein hunain, ein Cymydog, na'n gelyn. O nas gwyddlei dynion pa gymaint o Grifianog-rwydd sydd yn sefyll mewn cariad, ac yn gwneuthur daioni! A pha lygaid y maent hwy yn darllen yr Efengyl, y rhai nid ydynt yn gweled hyn ymmhob dalen? Ffieiddiwrh y holl hunan gariad hwnnw, balchder, gwŷn, y rhai ydynt elynion i gariad, a'r opinionau hynny, ac ymbleidiau, ymranniau, a barnu, a rhoi drygair, y rhai a'i dinistriant hi. *Cymmerwch* ef sydd yn dywedyd yn ddrwg am arall wrthych heb acbos cyflawn a galwad, fol yn gennad i'r cybrael i ddymuno arnoch gasau eich brawd, neu i leihau eich cariad. Canys eich perswadio chwi fod dyn yn ddrwg, sydd yn amlwg yn eich perswadio chwi cyn belled a hynny iw gasau ef. Ceryddwch enllibiwyr y rhai ydynt yn dywedyd yn ddrwg am eraill. Na wnewch niwed i neb, na ddywedwch yn ddrwg am un dyn, oddieithr i hynny fod nid yn unig yn gyflawn, ond yn anghenreidiol i rwy ddaioni mwy. Cariad hawddgar ydyw. Y rhai ydynt yn caru a gerir. Bôd yn casau ac yn niweidiol sydd yn gwneuthur dynion yn atcas. *car dy gymydog megis ti dy hun; ac fel y mynnech wneuthur o ddynion i chwi, gwnewch chwirthau iddynt hwy yr un ffynyd, Luc. 6. 31. Mat. 7. 22.* Ydynt y Rheolau auredd o'n dyledswydd tuag at ddynion, y rhai sydd raid eu bod yn scrifennedig yn ddyfn ar eich Calonnau. Lle y bo hyn yn ddiffygiol, nid oes dim mor gau, mor grêulon, yr hyn nad ellwch chwi gael eich dehu i feddwl neu ddywedyd, neu wneuthur yn erbyn eich brodyr. Byddwch mor.

42 *Datodiad y Qwestiwn Mawr,*

chwannog i wneuthur daioni i bawb, ac ydyw, gweision Satan i wneuthur niweid, a'r hynnis gellwch chwi wneuthur eich hunain, ceiswch annog eraill i wneuthur, rho idwch lyfrau da, a deawch hwynt at y moddion, yrhai sydd debyccaf i wneuthur daioni iddynt.

13. Ceiswch ddeall ammodau union cymmundeby Eglwysig, yn enwedig undeb yr Eglwys gyffredinol, a'r Cymmundeby cyffretinol, yr hwn sydd raid i chwi ddal a'r holl rannau, a'r rhagorieth rhwng yr Eglwys megis gweledig ac anwetelig. O nerwydd ddifyg y rhai hyn, mor alarus ydyw'r naillduaeth ac ymbleidio sydd yn ein plith ni? Darlennwch yn fynych, I Cor. 12. ac Eph. 4. 4. hyd y 17. Joan 17. 21, 22, 23. Act 4. 32. ac 2. 42. I Cor. 1. 10, 11, 13. ac 3. 3. Rhuf. 16. 17. Phil. 2. 1, 2, 3, 4. I Thes. 5. 12, 13. Act 20. 30. I Cor. 11. 19. Tit. 3. 10. Jag. 3. Col. 1. 4. Heb. 10. 25. Act 8. 12, 13, 37. I Cor. 1. 2, 13. ac 3. 3, 4. 21. 18, 21. A studiwr y rhai hyn yn dda. Rhaid ydyw bod gennych undeb a chymmundeby mewn ffydd a chariad a'r holl Gristianigion yn y byd. Ac na wrthodwch gymmundeby lleawl, pan fo gennych alwad cyfawn, cyn helled ac y maent heb eich cymmhell i bechu. Bydded eich cysarford arferol chwi gyda yr Eglwys buraf, os y chwi all yn gyfraithlon (ac syth edrychwch ar y daioni cyhoeddus:) ond weithiau ar achosion byddwch gyfrannogion gyda Eglwysydd diffygiol, beius, os ydynt yn wir Gristianigion, ac heb eich gyrru chwi i bechu, fel y bo i chwi felly ddanges eich bod chwi yn eu percherennogi hwynt megis Gristianigion, er eich bod chwi yn gweddod eu llygredig;

redigaethau hwynt. Na feddyliwch fod eich presennoldeb chwi yn gwneuthur holl feiau y weinidogaeth, Addoliad, neu bobl i fod yn eiddo chwi (cauys yna ni unwn ni ag yr un Eglwys yn y byd) gwylbyddwch megis ac y mae'r Eglwys ddirgel yn cydsefyll o rai sydd yn gwneuthur cysammod o'r galon, felly y mae'r Eglwys weledig yn cydsefyll o rai sydd yn gwneuthur cysammod ar air y rhai ydynt yn gwneuthur profess gredadwy o gytundeb: Ac mae natur a'r scrythur yn ein dysgu ni i gymmeryd gair pob dyn megis yn gredadwy, hyd oni bydd anffyddlondeb yn fforsfetio ei credit ef; y fforsfed hon sydd raid ei phrifio, cyn y gellir cymmeryd yr un profes sobr yn hawl anddigonol. Na (d) rwgnechwrh yn erbyn cymmundebyr un Cristion sydd yn professu yn yr Eglwys weledig. Er y bydd rhaid i ni wneuthur ein rhan i fwrrw allan y diedifeiriol cyndyn trwy reolaeth Eglwys, (yr hyn onis gallwn ni wneuthur, y ba ni ydyw yn eiddo ni) nid ydyw presennoldeb Rhagrithwyr yn niweidiol, ond yn fynych yn drugaredd i'r rhai pûr, os amgen mor sychan a fyddai'r Eglwys yn ymdangos yn y byd. Rhagorfreintiau oddiellan sydd yn perthyn i'r rhai sydd yn gwneuthur cysammod oddillan, a thrugareddau oddifewn i'r rhai pûr, gwahanedigaeth (e) ymranniad sydd yn archolli, ac yn tueddu at farwolaeth. Casewch hynny megis ac yr ydych yn caru iechyd yr Eglwys neu eich eiddo eich hunain: **Y doethineb sydd oddi uchod yn gyntaf pûr ydyw, wedi hynny heddychol.** Fyth na wahanwch

wahenwch yrlyn a gyssylltodd Duw. Doethin-
eb ddaiarol, gnawdol, cythreulig sydd yn peri-
cenfigen chwerw, a chynnen ac ymryson, a
therfysc a phob gweithred ddrwg. Gwyn eu
býd y tangneddyfwr.

14. *Gochelwch* (f) *falchder, a hunan gariad*
mewn crefydd. Os unwaith y chwi a brisiwch
yn ormod eich dealltwriaeth eich hunain,
eich opinionau anaed. Ifed, ach camgymeriadau
mawrion a fyddant yn hyfryd gennych, me-
gis rhyw oleuni uwchlaw naturiaeth: Ac yn
lle tosturio wrth y gwan, chwi a fyddwch yn
afreolus, ac yn dirmygu eich Tywysogion; a
barnu yn ddibris bawb a fo yn anghyttuno,
yn wrthwyneb i chwi, ac yn Erlidwyr o honynt
os bydd gallu gennych; ac a seddyliwrch bawb
yn anoddefol nad ydynt yn eich cymmeryd
chwi megis cyngor Duw, ach geiriau chwi
megis cyfraith. Nag anghofiwch ddarsod i'r
Eglwys ddioldef yn oestadol gan Broffeswyr
afreolus, chwannog i sarnu ar un llaw, (ac oh
pa'r rwygiadau, ymrysonau, a thramgwyddiadau
a ddarsfu iddnt hwy eu peri!) yn gystal a
chan yr halogedig a'r Erlydwyr ar y llall.
Gochelwch y ddau, a phan ydyw ymrysonau
ar droed, byddwch yn llonydd ac yn ddfistaw,
ac nid yn rhy bryffur a chedwch i fynu zêl
tros gariad a heddwch.

15. *Iyâdwch ffyddlawn a chydwybodus yn eich*
holl (g) *Bertbynasei.* Anrhydeddwch, ac usydd-
hewch i'ch Rhieni ac eraill a fo uwch na chwi.

Na

(f) *I Tim. 3. 6. Col. 2. 18. I Cor. 8. 1.*
I Cor. 4. 6. I Tim. 6. 4. I Pet. 5. 5. Jag.
3. 1, 17. (g) Eph. 5. ac 6. Col. 3. ac 4. Rhuf.
I 3. 1, 7. I Pet. 2. 13, 15,

Na ddiystyrwch, ac na wrthwynebwch Reolaeth, os ydych yn dioddef yn anghyflawn trwyddydant hwy, ymddarostyngwch am y pechodaun hynny, y rhai ydynt yn peri i Dduw droi eich amddyffwynwyr i fod yn Orthrymwyr, ac yn lle grwgach a gwrthryfela yn eu herbry hwynt, diwygiwch eich hunain ac yna gorchymynnwch eich hunain i Dduw. Deiliaid a gweision, a phlant sydd raid iddynt usyddhau i'r rhai hynny sydd uwch eu llaw hwynt, megis swyddwyr Duw.

16. *Cedwch i fynu reolaeth Duw yn eich (h) Teuluoedd.* Teuluoedd sanctaidd a chubwyr rhan crefydd yn y byd ydynt. Darllenwch yr scrythur a llfrau da iddynt hwy. Ymddidd-enwch â hwynt yn ddifrifol yaghylch cyflwr eu heneidiau, a bywyd tragwyddol, gweddi-wch yn daer gyda hwynt, Gwiliwch arnynt yn ddiwyd; byddwch ddiglon yn erbyn pechod, ac yn llariaidd yn eich achos eich hunain; byddwch yn fiamplau o ddoethineb, ac ammynedd; A chymetwch ofal ar fod dydd yr Arglwydd yn cael ei dreulio mewn paratoad sanctaidd erbyn Tragwyddoldeb.

17. *Trinwch eich (i) galwedigaethau mewn sancti llawydd a phoen.* Na fyddwch yn byw mewn seguryd, na fyddwch yn segerilydd yn eich gwaith. Pa un bynnag a'i rhwym a'i rhydd ydych. Yn chwys eich aelian y bydd rhaid i chwi fwyta bara, a gweithio chwe diwrnod, fel y bo gennych i w roi i'r hwn sydd mewn

(h) *Gorchymyn* 4. *Josb.* 24. 15. *Deut.* 6.6, 7, 8. *Dan.* 6. (i) *Heb.* 13. 5. *Gorchymyn* 4. 2 *Theff.* 3. 10, 12. 1 *Theff.* 4. 7. 1 *Tim.* 5. 13. *Dibar.* 31. 1 *Cor.* 7. 29.

mewn eisici. Rhaid i'r corph (syld yn gallu) gael llafer cymwys yn i'r stal a'r enaid, ac os amgen y corph a'c enari ni tyddant iachus. Ond hoided i'r cwbl fod ond megis llasur trasaliwr, ac edrychwr at **Dduw** a'r Nefoedd yn y cwbl.

18. *Nac yspeiliwrch manoch eich hunain o'r ilesbad sydd i'w gwe! oddiwrth (k) fwyd cymwys ffyddlon, i'r hwn y gnewch agor eich cyflwr yn ddirgel, neu o'r llaisaf o (l) gyfaill sanftaiodd ffyddlon: Ac na ddigivib wrth eu (m) cerydlen rhai hwynt. Gwae i'r hwn sydd unig! Mor ddall a thueddol ydym ni yn ein achos ein hunain, ac mor anhawdd ydyw adnabol ein hunain heb cynnhorthwywyr Cymwys ffyddlon! Yr ydych yn fforfleddio y drugaredd fawr hon pan ydych yn caru gwenhieithiwr, ac yn ddiglon yn amdeffyn eich pechod.*

19. (n) *Paritowb erkyr clefyd, dioddefiadau, a mawrolaeth. Na phrifiwch yn ormod lwyddiant, na ffafor dyn. Os bydd dynion yn prifio yn fflugiol, ac yn greulon tuag attoch chwi, sef y rhai hynny oddiar llaw y rhai yr oeddech yn haeddu gwell, na ryfeddwch wrth hynny, ond gweidiwrch tros eich gelynnion, erlidwyr, a flandwyr, a'r i Dduw droi eu calonnau hwynt, a maddeu iddynt. Pa drugaredd ydyw ein bod ni yn cael ein gyrru oddiwrth y byd at Dduw pan ydyw cariad*

y

(k) *Mat. 2. 7. (l) Pregethwr 4. 10, 11. (m)*

Dib. 12. 1. ac 15. 5, 10, 31. Heb. 3. 13.

(n) Luc 12. 40. 2 Pet. 1. 10. Pbil. 1. 21,

23. Jer. 9. 4. 5. Matth. 7. 4, 5. 2 Cor. 5.

1, 2, 4, 8.

y byd yn ber gl mwyaf i Enaid. Eyddwch barod i farw, ac yr yd i ch yn barod i bob rhyw beth. Gofynnwch i'ch calonau yn ddisrifol, beth yw'r peth y bydd arnan ei ddisrifig yn awr marwolaeth? Ac ar frys ceiswch hynny yn barod, ac nid bod o honoch iw geisio yn amser eich Cyfngær.

c. 20. ceiswch Ddeall llymybriiddrwydd heddwch ydwybod, ac na fernwch o gyflwr eich eneidian ac Rhesymman twylodrus. Megis ac y mae gob-eithion rhyfigns yn cadw dynion rhag troi, ac yn eu gwreuthur hwynt yn hŷt i bechus: Felly y mae osnau diachos yn rhwystro ein cariad ni a moliant Duw, trwe dywyllu ei hawddgarwch ef: Ac maent yn dinistrio ein diolchgarwch, a'n hyfrydwch yn Nuw, ac yn ein gwneuthur ni yn faich i ni ein hunain, ac yn dramgwydd mawr i eraill. Y Rhesymmau cyffredinol och holl gysur chwi, ydynt 1. Grasusol (o) natur Duw. 2. (p) Digionolrwydd Crist. Ac 3. Gwirionedd a (q) chyffredinrwydd yr addewid, yr hwn sydd yn rhoddi Crist a bywyd i bawb, os hwy ai derbyniant ef: Ond y derbyniad hwn sydd yn profi eich hawl neilltuol heb yr hwn nid yw y rhai hyn ond trwmhau eich pechod chwi. Cytundeb à chyfammod Duw ydyw'r gwir ammod a phrawf o'ch hawl i Dduw megis eich Tâd, Jachawdwr, a Sancteiddiwr, ac sefyl i fendithion iachusol y Cyfammod: Yr hwn gyttundeb os byw yn hwy a wnewch rhaid iddo ddwyn

(o) *Exod. 34. 6.* (p) *Heb. 7. 25.* (q) *Joan 4. 42.* *Joan 3. 16.* *1 Tim. 4. 10.* ac *2. 4.* *Matth. 28. 19, 20.* *Mat. 22. 17.* *Esa. 55. 1*
2, 3, 6, 7.

ddwyn allan y dyledswyddau y thai yr ydych yn cytruno iddynt. Yr hwn sydd yn cyttuno o'r galon a'r fod Duw yn Dduw iddo ef, yn Achubwr ac yn sancteiddiwr iddo ef, sydd mewn cyflwr o fywyd. Ond mae'r cyttundeb hwn yn cynnwys (r) gwrthodiad o'r byd. Llawer o wybodaeth, a choffadwriaeth, ac ymadrodd, a serchiadau bywiol, ydynt i gyd oll yn ddiymunol iawn. Ond ni wasanaetha i chwi farnu eich cyflwr wrth yr un o'r rhai hyn, ganys nid ydynt oll yn siccer. Ond, 1. Os Duw, a sancteiddiwydd, a'r Nefoedd sydd yn cael y cysfrif uchaf eich barn weithredol chwi, megis yn cael eu cyfrif yn oreu i chwi. 2. Ai cyfrif yn well yn newis a bwriad eich ewyllys, a hynny o flaen holl hyfrydwch y byd. 3. Ac os byddwn chwi yn eu ceisio hwynt yn gyntaf ac yn bennaf; hwn sydd yn brawf didwyil o'ch sancteiddiad chwi.

Gristion, ar hir, a ddisrifol astudrwydd, a prosiad yr wyf yn gorchymyn yr hyfforddiadau hyn i ti, megis ffordd Duw yr hen a ddiwedda mewn dedwyddwch, yr Arglwydd a wnelo i ti ymroi ac a'th nertho di i usyddhau i'lynt. Hyn ydyw gwir dduwioldeb, a hyn ydyw bod yn grefyddol mewn gwirionedd. A hyn oil nid yw ddim amgen na bod yn ddisrifol yn gyfryw, megis ac v mae pawb yn ein plith mewn geiriau cyffredinol yn profiessu eu bod. Hon yw'r Grefydd a wna'r goriaeth rhwngoch a Rhagrithwyr, yr hon, a ch sesyddla chwi, yn arihydedd i'ch profiess,

(r) *Luc 14. 26, 33. I Joan 2. 15. Matth. 6. 19, 20, 21, 33. Col. 3. 1, 2. Rhuf. 8. 1, 13.*

ffess, ac yn fendith i'r rhai hynny sydd yn preswylio o'ch amgylch. Dedwydd yw'r wlâd, yr Eglwys, y teulu sydd yn cydsefyll o'r cyfrwyw rai a'r rhai hyn: Nid yw y rhai hyn yn ac yn erlid. Nac yn gwahanu'r Eglwys, neu yn gwneuthur eu crefydd yn wasanaethgar iw cyfrwystra, iw dibennion uchel hwynt, neu iw chwantau cnawdol, neu yn ei gwneuthur yn segin terfysc neu wrthryfel, neu o zêl cewigennus niweidiol, neu yn rhwyd i'r gwirion, neu yn Bistol i saethu at yr union galon. Y rhai hyn ni buont yn gwilydd iw proffes, ni caledasant ddynion annuviol, a digred, ac ni pharasant i elynion yr Arglwydd gablu: os gwna neb Grefydd o'i drachwantau, o greulondeb pabaidd, neu o rith duwioldeb, neu o'i opinionau neilltuol, neu o farn ryfygus, a diystyrwch o eraill, ac o derfysc, a gwahaniadau, ac ymbleidiau, a neilltuadau direswm, ac o sefyll mewn pellder mwy nodadwy oddiwrth proffeswyr cyffredinol Cristianogrywydd, nag a fynnei Duw iddynt hwy. Neu etto o dynnu i fynu wrîch, neu gae trefn-eglwys a gosod gwinllan Crist yn un a'r anialwch. Tymhefsl sydd yn dyfod, pan sydd i'r grefydd hon a adeiladwyd ar y tywod syrthio, a'i chwymp fydd mawr. Er bod crefydd yr hon sydd yn cydsefyll mewn ffydd a chariad i Dduw a dyn, yn marweiddio y cnawd, ac yn croeshoelio'r byd, mewn hunan ymwadiad, gofyngeiddwydd, ac ymmynedd, mewn ufydd-dod pur, a ffyddlondeb ymmhob perthynas, mewn hunan-reolaeth wiliadwrus, yn gwneuthur daioni, ac mewn bywyd Duwiol a Nefol, yn cael ei chasau gany byd annuviol, etto y grefydd hon ni bydd bych yn ddianrhyydedd i'ch Harglywydd, ac ni thwylla hi mo'ch eneidiau Chwitheu.

Catechismi

Byrr o waith

Mr. RICHARD BAXTER,

*Wedi ei gasclu allan o'i lyfr ef i
Deuluoedd Tlodian.*

Cwestiwn 1. **P**A betb yw y Grefydd Cristianogawl?

Atteb. Y Grefydd Cristianogawl yw y Cyfammod y wnaer mewn Bedydd, ac a gedwir a'r ol hynny; ym mha gyfammod y Mae Duw'r Tad, y Mab, a'r Yspryd Glan, yn rhoddi ei Hunan i fod yn Dduw ac yn Dâd heddychlon i ni, ac i fod yn Jachawdwr ac yn Sancteiddiwr i ni; ac yr ydym ninneu o'n rhan ni yn rhoddi ein hunain i synu trwy ffydd iddo yntef; gan ymwadu a'r Cnawd, y byd, a'r Cythrael. Ac y mae 'r Cyfammod hwn iw adnewyddu yn synnich, ond yn enwedigol yn y Sacrament o Swpper yr Arglwydd.

Cwestiwn 2. **I**m mhâ le y mae ein rban ni o'r cyfammod a'n Dyled-fwydd wedi ei Egluro yn helzethach?

Atteb. **Y**n y Gredo megis fwm y Pethau sydd iw credu. 2. **Y**ng-weddi 'r Arglwydd megis

megis swm y pethau sydd iw Dymuno. 3. Ac yn y Dêg Gorchymyn (fel y rhoddwyd hwy gan Grist, ynglyd ag efangylaidd eglurhaad o honyn) megis swm y pethau sydd i ni iw gwneuthur a'u harfer. Ac Dymma hwynt-hwy yn canlyn.

Y Credo.

CRedaf yn Nuw Dâl oll gyfoethawg, Cre-
awdwr nêf a daiar: Ac yn Jesu Grist ei
un mât ef, ein Harglwydd ni. Yr hwn a
gaed trwy yr yspryd Glân, a anel o Fair
forwyn: A ddioddefodd dan Pontius Pilatus;
a groeshoeliwyd, a fu farw, ac a gladdwydd,
a ddescynnod i usfern, y trydydd dydd y cyf-
ododd o feirw; a escynnod ir Nefoedd, ac y
mae yn eistedd ar ddeheulaw Duw Dâd oll
gyfoethawg, oddi-yno y daw i sarnu byw a
meirw. Crebif yn yr yspryd Glân, yr Eglwys
lân Catholic, cymmun y Sainct, maddeuant
pechodau, cyfodiad y cnawd, a'r bywyd trag-
wyddol. *Amen.*

Gweddi 'r Arglwydd, Mat. 6.

FIN Tad yr hwn wyt yn y Nefoedd, san-
cteiddier dy enw. Deled dy deyrnas:
gwnefer dy ewyllys, megis yn y nef, felly ar
y ddaiar hefyd: Dyro i ni heddyw ein bara
beunyddiol; a maddeu i ni ein dyledion, fel
y maddeuwn ninnau i'n dyledwyr: Ac nac ar-
wain

wain ni i brosedigaeth, eithr gwared ni rhag drwg: Canys eiidot ti yw'r deyrnas, a'r nerth, a'r gogoniad yn oes oesoedd. Amen.

Y Deg Gorchymmyn, Exod. 20.

DU W a lefarodd yr holl eiriau hyn gan ddywedyd, myfi yw yr Arglwydd dy Ddew; yr hwn aeth ddug di allan o wlad yr Aipht, o dŷ y caethived.

I. Na fyddel it ddluwiau eraill ger sy mron i.
II. Na wna it ddelw gerfiedig, na llan dim ar y sydd yn y Nefoedd uchod, nac ar y sydd yn y ddaiar isod; nac ar y sydd yn y dwstani y ddaiar: Nac ymgrymma iddynt, ac na wasanaetha hwynt: Oblegid myfi yr Arglwydd dy Dduw wyf Dduw eiddigus, yn ymwsled ag anwiredd y tadau ar y plant, hyd y drydedd at bedwaredd genhedlaeth o'r rhai anifasant: Ac yn gwneuthur tryparedd i filoedd, o'r rhai am carant, ac a gadwant syngorchymynion.

III. Na chymmer enw yr Arglwydd dy Dduw yn oser: Canys nid dieuog g. n. r Arglwydd, yr hwn a gyminero ei enw ef yn oser.

IV. Gofia y dyd l Sabbath iw sancteiddio ef. Chwe diwrnod y gweithi, ac y ganei dy holl waith, end y seithfed dydd yw Sabbath yr Arglwydd dy Dduw: Na wna ynddo ddim gwath, tydi, na'th fab, na'th ferch, na'th wasanaethwr na'th wasanaeth-ferch, nath anifail, nath edieithr ddyn a fyddo o fewn dy bwrth: o herwydd mewn chwe diwrnod y gwnaeth yr Arglwydd y Nefoedd, a'r ddaiar, y mōr, a'r hyn oll sydd ynddynt, ac a orphwyfodd y seithfed

sed dydd: Am hynny y bendithiodd yr Arg-lwydd y dydd Sabbath, ac a'i sancteiddiodd ef.

V. Anrhydedda dy dâd a' th fam; fel yr estynner dy ddyddiau ar y ddaiar, yr hon y mae yr Arglwydd dy Dduw yn ei rhoddi i ti.

VI. Na ladd.

VII. Na wna odineb.

VIII. Na ledratta.

IX. Na ddwg gami dystiolaeth yn erbyn dy gymmydog.

X. Na chwennych dŷ dy gymmydog; na chwennych wraig dy gymmydog, na'i wasanaethwr, na'i wasanaeth-ferch, na'i ŷch, na'i assyn, na dim ar sydd eiddo dy gymmydog.

Cwestiwn 3. Ym mhâ Lê yr agorir yn gyflawn ac y cwnl gynnwysir y Grefydd Cristianogol?

Atieb: Yn yr yscrythur lân; ond yn en-wedic yn y Testament Newydd: Lle gan Crist, a'i Apostolion, a'i Efangylwyr, a ys-prydoliaethwyd trwy ei yspryd ef, y traddodir yn ddigonol yr Histori yng hylch Crist a'i Apostolion, lle y perfeithir yr Addewidion, a'r Athrawiaethau y sydd iw credu, ac yr agorir yn dra-eglur y cyfammod o Râs, ac yr ordeinir Swyddogion eglwysig, yngliyd ag Addoliad, a Disgyblaeth yr Eglwys: Ac yng-wybodaeth y rhain, se ddichon y Cristianogion cryfa gynnyddu tra fônt byw ar y Ddaiar.

Proffes y Grefydd Cristianogawl wedi ei Hegluro.

I. **Y**R wyfi'n credu fod un Duw; yr hwn
fydd yn yspryd annherfynol yn ei Fy-
wyd, ei Ddeall, a'i Ewillys; yn gwbl-berffaith
Alluoc, Deeth, a Da, y Tad, y Gair, a'r Ys-
pryd; Creawdwr, Llywodraethwr, a Diben
pôb dimi ôl; ein Perchenogwr llwyrgwbl, a'n
Rheolwr trachyfawn, a Rhoddwr grasu saf y
pethau da hynny i ni, ac ydym ni yo eu
meliannu, a'n Da hawddgaraf.

II. Yr wyfi'n credu gwympo o Ddŷn, yr
hwn a greuwyd yn yspryd wedi gysylltu â
chorph, ar lûn Duw, mewn *Bjwyd*, *Deall* ac
Ewillys, ynghyd a bywiowgrwydd sanctaidd,
Doethineb, a chariad, i adnabod, a charu, a
gwasanaethu ei Greawdwr yn y Byd hwn, ac
yn y Byd y beri byth; yr wyfi'n credu Me-
ddaf, i Ddŷn trwy bechu o'i wir-fodd, gwym-
po oddiwrth ei Dduw, ac oddiwrth ei sanct-
eiddrwydd a'i Ddiniweidrwydd, a'i fôd ef yn
gorwedd tan ddilogaeth Duw, tan felltith, a
damnedigaeth y Gyfraith, a chathiwed y *Cnawd*,
y *Byd*, a'r *Cythrael*. Ac yr wyfi'n credu ym-
mhellach, *Garu o Dduw y Byd* yn gymaint,
ac y rhoddodd efe ei unig anedig Fâb i fôd yn
Achubwr iddynt: yr hwn, ac efe yn Dduw,
ac yn un â'r Tad, y gyminerodd ein natur ni
arno, ac a ddaeth i fôd yn Ddŷn; a gaëd trwy
yr Yspryd Glân, a anwyd o *Fair* forwyn, ac a
enwyd *Iesu*: Yr hwn ydoedd yn gwbl-sanctaidd,
yn ddi bechyd, ac y gys-lawnodd pôb cyfawn-
der,

der, a orchfygodd y Cythrael a'r Bŷd, ac a'i rhoddodd ei hun yn Aberth tros ein pechodau ni, trwy ddioddef marwolaeth felltigedic ar y Groes, i'n Prynū ni, ac i'n cymmodi ni a Duw; a gladdwyd, ac a aeth ymmlhith y Meirw, ac a gysododd drachefn y trydydd dydd, wedi gorchfygu Marwolaeth. Ac efe a gwbl sefydlodd y Cyfammod o Râs, fel ac a dichon pawb, ac a wir edifarhaant ac a gredant gael Cariad y Tâd, Grâs y Mâb, a Chymmundebyr Yspryd Glân; ac os gwir garant hwy Dduw, ac os ufyddhant iddo yn ddiragrifh, hwy a gânt eu gogoneddu ganddo yn dragwyddol yn y Nefoedd: Ac fe gaiss yr Anghredaethwyr, y Di-edfeiriol, a'r Annwfiol syned i goi perffaeth dragwyddol.

A chwedi rhoddi gorchymyn iw Apostolion i bregethu i'r Efengyl i'r holl genhedaedd, ac addaw darfon yr Yspryd Glân, efe a elgynnodd i'r nefoedd; lle y mae efe yn Ben gogoneddus vwch-law pob peth i'r Eglwys, ac yn Eiriolwr sy'n cael ei wrando gan y Tâd; yr hwn a dderbyn yno Eneidiau (y rhai a gyflawnheur) yn ôl eu ymddyriad a'u Cyrph: Ac a'r Ddiwedd y Bŷd hwn, efe a ddaw drachefn, ac a gyfyd yr holl rai Meirw, ac a farna bawb yn ôl eu gweithredoedd, ac a gyflawnna ei farn yn drachyflawn.

III. Yr wyfi 'n credu fod Duw 'r Yspryd Glân wedi ei roddi gan y Tâd a'r Mâb, i'r Prophwydi, a'r Apostolion, a'r Efengylwyr, i fod yn Arweinydd ac yn Gysfarwyddwr didwyll iddynt, wrth bregethu, a scrifennu Athrawiaeth iechydwríaeth; ac i fod yn Dylt o siccr wirionedd yr Athrawiaeth honno, trwy ei amryw dduwiol

dduwiol weithrediadau; ac i fywoccau, goleuo, a sancteiddio yr holl rai sy'n cywir gredu, fel y gallont orchfygu y Cnawd, y Bŷd, a'r Cythrael. A phawb ar a sancteiddier fel hyn, yd-ynt yn Eglwys làn Catholic i Grifft, a rhaid iddynt fyw mewn cymmundebs sanctaidd, ac hwy a gant faddeuant o'u pechodau, a Bywyd tragicwyddol.

Gan gredu fel hyn yn Nuw y Tàd, y Mâb, a'r Yspryd Glàs, yr wyfi yn rhoddi fy hunan i fynu iddo yr awr-hon, yn hollawl, ac o lwyfr-fryd calon, sef, i'm Creawdwr, a'm Duw, a'm Tàd heddychlon, fy Iachawdwr a'm Sancteiddiwr: A chan edifarhau am fy mhechodau, yr wyfi 'n ymwrthod â'r Cythrael, a'r Bŷd, a phechadurus chwantau y Cnawd: A chan ym-wadu â mi fy hun, a chymmeryd i fynu fy nghroes, yr wyfi yn cydfynnio, ac yn cyttuno i ddilyn Crist Tywysog fy iechydwriaeth, mewn gobaith i seddiannu y Gràs a'r Gogoniant y mae fo 'n ei addaw.

Catechism

Catechismi

Byrr i'r rhai bynny a Ddyscasant y Cyntaf.

Cwest. 1. **B**eth ydych chi yn y gredu yngylch
Dduw?

Atteb. Y mae un unig Dduw, yn Yspryd, aneirif ei fywyd, annhersynnol yn ei ddeall, a'i ewylls, tra perffaith alluog, doeth a da; y Tâd, y Gair a'r Yspryd: Creawdwr, Rheolwr a diwedd pob peth; ein perchennog hollawl, ein Rheolwr tra Chyflawn, a'n Tâd tra grasuol a thra hawddgar.

Cwest. 2. Beth yr ydych yn ei gredu am y Crealigwr, a natur dyn, a'r Ddedif yr hon a roddwyd i iddo ef?

Atteb. Duw a greodd yr holl syd: Ac a wnaeth ddyn ar ei ddelw ei hun, Gen. 1. 26. Yn yspryd cyflylltedig a chorff, mewn bywyd, Deall, ac Ewillys, gyda bywio grwydd sanctaidd, doethineb, a chariad, i adnabod a charu, a gwasanaethu ei Greawdwr yma ac yn drwywydd: Ac a orchymynnodd iddo fwyta o bob pren o'r ardd, ond gwarasunodd iddo fwyta o bren gwybodaeth, tan boen marwolaeth, Gen. 2. 16, 17.

Cwest.

Cwest. 3. Beth yr ydych chi yn ei gredu am Gwympr dyn i bechod a thrueni?

Atteb. Dyn gwedi ei demtio gan Satan, trwy bechu o'i wirfodd, a syrthiodd oddiwrth ei sansteiddrwydd, ei ddiniweidrwydd, a'i ddedwyddwch tan gyfiawnder a digofaint Duw, tan feldith a damnedigaeth y gyfraith, a chaethiwed y cnawd, y byd, a'r cythrael; oddiwrth yr hwn y mae natur bechadurus, euog, a thruenus yn ymwascaru tros holl ddynol ryw: Ac ni ddichon yr un creadur ein gwaredu ni.

Cwest. 4. Beth yr ydych chi yn ei gredu yngylch prynidigaeth dyn trwy Jesu Crist.

Atteb. Felly y carodd Duw y byd, fel y rhoddodd efe ei unig anedig fab, *Joan 3. 16.* i fod yn Jachawdwr iddynt. Yr hwn ac efe yn Dduw, ac yn un a'r Tâd, a gymmerodd ein natur ni ac aeth yn ddyn, a gaed trwy yr yspryd Glan, a aned o fair forwyn, ac a alwyd *Jesu Crist.* Yr hwn oedd yn berffaith sanctaidd, heb bechod, efe a gwflawnodd bob cyfiawnder; ac a orchfygo id y cythrael, a'r byd, ac a roddodd ei hun yn Aberth tros ein pechodaau ni, trwy ddiollef marwolaeth felltigedig ar y Groes i'n prynu ni, ac i'n cymmodi ni â Duw; ac a gladdwyd, ac a aeth ymmlith y Meirw: Y trydydd dydd efe a adgyfododd, gan orchfygu marwolaeth, a felio y cysammod newydd â'i wael, efe a orchymynnoedd iw Apostolion, a Gwenidogion eraill, i bregethu'r Efengyl i'r holl syd; ac addawodd yr yspryd Glan; ac yna efe a dderchafodd i'r Nefoedd, ymniale v mae efe yn Dduw ac yn ddyn, yn Ben gogoneddus uwch-law pob peth iw Eglwys, a'n cysfryngwr nerthol ni gyda Duw yr Tâd.

Cwest.

Cwest. 5. Beth ydym 'r Testament Newydd, neu Gyfammol, neu Gyfraith Grâs?

Atteb. Duw trwy Jesu Crist sydd yn i'r addroddi i holl ddynol ryw, ef ei hun i fod yn Dduw ac yn Dad wedi cymmodi â hwynt, ei fâb i fod yn Jachawdwr iddynt, a'i yspryd sanctaidd i fod yn sancteiddiw iddynt, os hwy a gredant ac a i derbyniant y dawn, ac a roddant i synu eu hunain iiddo ef yn ôl hynny; gan edifiarhau am eu echodau, a chydnio i ymwrthod a'r cythrael, y byd a'r cnawd, ac yn ddi-ragrith (er nad yn berffaith) i ufuddhau i Crist, a'i yspryd ef hyd y diwedd, yn ôl cyfraith natur, a'i Athrawiaethau Efangylaidd ef, fel y bo iddynt hwy gael eu gogonедdu yn y Nefoedd yn dragwyddol.

Cwest. 6. Beth ydych chi yn ei gredu am yr yspryd Glân?

Atteb. Duw yr Yspryd Glân a roddwyd gan y Tâd a'r Mâb i'r prophwydi, Apostolion, ac Efangylwyr i fod yn Tywysog didwyll iddynt i bregethu ac i scrifennu athrawiaeth Jechydwriaeth; ac i fod yn dýst o'i sicr wirionedd hi trwy ei amryw dduwio! weithrediadau. Ac efe a roddir i fywocau, i oleuo, a sancteiddio yr holl wir ffyddloniïd, ac iw bachub bryont rhag i cybrael y byd a'r cnawd.

Cwest. 7. Beth ydych chi yn ei gredu am yr Eglwys sanctaidd Catholic, cymuned y Sain, a Maddeuant pechodau?

Atteb. Pawb sydd yn wir yn cydysynno a'r cysammmod a wnaethpwyd yn y Bedydd, ydynt un Eglwys sanctaidd neu gorff Crist a chymunedeb ganddynt yn yr un yspryd o ffydd,

a chariad, a maddeuant ganddynt o'i holl bech-odau ; a phawb sydd trwy fedydd yn weledig yn gwneuthur cyfammod, ac sydd yn parhau i broffeslu Cristianogrwydd a sancteiddrwydd yd- ynt o'r Eglwys Catholic ar y ddaiar ; ac rhaid iddynt gadw cymmundebsanctaidd gyda chariad a heddwch mewn Eglwysydd neilltuol yn yr Athrawiaeth, Addoliad, a threfn Gorchymynedig neu osodedig gan Grist.

Cwest. 8. *Beth yr ydych yn ei gredu am yr Adgyfodiad a bywyd Tragwyddol ?*

Atteb. Ar farwolaeth Eneidiau y rhai a gyflawnhawyd ant i ddedwyddwch gyda Christ, ac eneidiau y rhai annuwiol ant i drueni. Ac yn niwedd y byd hwn, Crist a ddaw mewn Gogoniant, ac a gyfyd gyraph pawb oddiwrth farwolaeth, ac a farna bob dyn yn ol eu gweithredoedd. A'r rhai cyflawn ant i fywyd tragwyddol, ym mhale wedi eu perffeithio, hwy a gant weled Duw, ac yn berffaith hwy ai carant ac ai moliannant ef gyda Christ a'r holl Egliwys ogoneddus ; a'r lleill i gospedigaeth dragwyddol.

Cwest. 9. *Chwi a ddywedasoch i mi beth yr ydych chwi yn ei gydlynnied ac yn ei gredu : Dywedwch i mi yn awr beth ydyw llawn fwriad a dymuniad eich ewyllys, yngby!ch yr byn oll yr ydych cbwi yn ei gredu ?*

Atteb. Gan gredu yn Nuw'r Tad, y Mâb, a'r ylspryd Glan, yr wif yn ebrwydd, yn holl-awl, ac yn llwyrfryd yn rhoi synny fy hunan iddo ef, fyngreawdwr, am Duw, am Tad heddycho! wedi cymmodi a myfi, fy jachawd.

v.r, ac fy sancteiddiwr. A chan edifarhau am fy mhechodaau yr wyf yn ymwrthod a'r cyd-rael, y byd, a dymuniadau pechadurus y cnewd: A chan ymwindu a mi fy hun, a chyfodi fyn-groes, yr wyf yn cyttuno i ddilyn Crist. Ty-wysog fy jechydwriaeth, mewn-gobaith o'r grâs- a'r gogoniant a addawyd. Yr wyf beuwydd yn ei ddymuno ac yn ei gresu, megis ac y dyscodd ef i mi, gan ddyweddyl [Ein Tad yr hwn wyt yn y Nefoedd, &c.]

Cwest. 10. Bath ydwy'r ymarfer hwnnw i'r bwn yr ydych yn ymrwymo trwy'r cyfammod bwn?

Atteb. Yn ôl cyfraith Natur, ac Athrawi-aethau Crist rhaid i mi (gan chwennych per-fleithrwydd) yn bûr usuddhau iddo ef mewn bywyd o ffydd, a gobaith, a chariad, gan garu Duw megis Duw, er ei fwyn ei hun vwch-law pawb, a charu fy hun megis ei weinidog ef, yn enwedig fy enaid, a cheisio ei sanct-eiddrwydd ai jechydwriaeth, a charu fy ngym-ydog megis mi fy hun. Rhaid i mi ochelyd pob delw-addoliaeth meddwl neu gorff, ac rhaid i mi addoli Duw yn ôl ei Air, trwy ddysgu a myfyrio ar ei air; trwy weddio, rho-ddi diolch, a moliant, ac arferu ei Sacrament ef: Rhaid i mi arferu yn sanctaidd ei enw sanctaidd ef ac nid ei halogi. Rhaid i mi gadw yn sanctaidd ddydd yr Arglwydd, yn enwedig mewn cymmundebyd gyda chynulleidfaodd Eglwysig. Rhaid i mi anrhydeddu ac ufyddhau i'm Rhieni, Swyddogion, Bugeiliaid, a Rheolwyr eraill. Rhaid i mi ochelyd niwei-

dio sy ngymmolog, mewn meddwl, gair, neu weithrel, yn ei enaid, ei gorff, ei ddiweirdeb, ei ystâ, cyflawnder, neu hawl; eithr gwneuthur iddo ef gymaint o ddaioni ac a allwyf, a gwneuthur i arall megis ac y mynnwn i arall wneuthur i mi yr hyn sydd wedi ei grynoi i fynu yn y deg Gorchymyn. [Dyw a lefarodd y geiriau hyn, &c.]

Gweddi blaen a Byrr iw hafner mewn Teuluoedd, foreu a bwyr.

HOLL-alluog a thra-grasusaf Dduw, yr hwn wyt yn gweled pob peth! y Bîd a'r hyn ôl sydd ynddo, a greuwyd, a gynhelir, ac a drefnir gennit ti: Yr wyt ti yn bresennol yn mhôb mann, gan fod yn swy nag enaid i'r holl fyd.

Er dy fod ti yn ddât-cuddiedig yn dy dra rhagorol ogoniant, ir rhai hynny yn vniig y sy'n presswyllo yn y nêf: Etto y mae dy râs di yn oestadol ar waith ar y ddaiar, i gymhwysio dynion ir Gogoniant hwnnw.

Ti a'w gwnaetholst ni, nid megis yr Anifeiliad a ddfethir, ond ag Eneidiau anfarwol gennym, i'th adnabod, a'th geisio, a'th wasanaethu di ymma, ac ar ôl hynny, i syw gydâ'r holl rai bendigedig, i seddiannu golwg tragwyddol ar dy Nefol Ogoniant di, a digonolrwydd o lawenydd oddiwrth dy berffaith Gariad a'th foliant.

Eithr y mae cywilydd arnom feddylied, mor ynfyd, ac mor bechadurus yr anghofiasom, ac y dibrisiasom ein Duw a'n Eneidion, a'n gohaith o anfarwoldeb gwynfydedig; gan osod ein serch yn ormod ar bethau, y gweledig a'r difflannedig Fyd presennol, ac ar hawdd-fyd a digrifwch ein Cnawd llygredig, yr hwn a wyddom ni y gorfydd arno droi i bydredd a llwch.

Ti a roddais i ni Gyfraith gyflawn a da, i'n cyfarwyddo ni yn yr unic flordd i fywyd; a phan ddinistriasom ein hunain trwy bechod, Ti a roddais i ni Iachawdwr, sef dy Air trwywyddol, yr hwn a wnaethpwyd yn Ddýn, yr hwn a'n heddychodd ni a thydi trwy ei fywyd sanctaidd, a'i chwerw ddioddefaint, ac a bwrcaffodd i ni iechydwriaeth, ac a'i datcuddiodd hi i ni hefyd, yn well nag y gallase un Angel o'r Nef ei wneuthur, pe danfonasit ef attom ni bechaduriad ar y cyfryw Gennadwri.

Eithr och leied cyfrif a wnaethom ni o'n Achubwr! Ac o'r holl gariad hwnnw a ddangosaiſſi trwyddo ef! A lleied a feddyliasom, ac y ddeallasom am y Cyfammod o Râs, a wnaethosti trwyddo ef a cholledic ddynol ryw, ac och leied yn enwedic yr usyddhasom iddo!

Eithr ô Dduw, Bydd drugarog wrthym ni bechaduriaid gwael a thruain! A maddeu i ni ein holl lygredigaeth naturiol, ac ynfydrwydd ein ieueng&tid, a holl anwybodaeth, esceulusrdra, diffygion, a throseddiadau ein bywyd: A dyro i ni wir Edifeirwch am danynt, heb yr hon ni a wyddom na faddeui di mo honynyt hwy.

Nid yw'n bywyd ni ond megis cyscod sy'n myned heibio, ac nid oes ond ennyd fechan

hyd oni bydd raid i ni ymadel â'r býd hwn, ac ymddangos o'th flaen di, i roddi cyfrif am a wnaethom ni ymma, ac i fôd dros fýth mewn cyflwr megis ac y rhag-baratoesom ni ymma.

Pedfaem ni'n marw, cyn i ti droi 'n caillionau ni, oddiwrth ein cnawd, a'r býd pechadurus attat ti trwy wir Ffydd, ac Edifeirwch, ni fyddem colledig tros fýth.

Oh Gwae ni ein geni erioed, os tydi ni faddeu ei'n pechodau, ac ni'n gwnei yn Sanctaidd cyn darfod y byir a'r anfiscr sywyd hwn!

Pe bae gennym ni holl olud a melus-wedd y býd hwn, hwy a'n gadawent ni ar syrder mewn mwy tristwch.

Ni a wyddom nad yw ein holl sywyd ni, ond amser a ganniartaodd dy drugaredd di, i ni i ymbaratoi ynddo erbyn awr Angeu: ac am hynny nis dylem ni oedi ein Hedifeirwch a'n paratoad hyd ein claf wely: Yn awr gan hynny o Arglwdd, megis pe baem yn dywediad ein geiriau diweddaf, yr ydym yn daer yn deisyf arnat, yn r. sol i faddeu ein pechodau, ac i'n sancteiddio, trwy haed fedigaethau ac erfynniad ein Achubwr Jesu Christ!

O Tydi yr han a dosfuriaist wrth bechaduriaid gresyol, ac a gedwaist cynifer unil o honynnt, tosfuria wrthym ninneu hefyd, a chadw ni, fel y gallom ogoneddu dy râs di dros fýth.

Yn ddiammeu nid wyt ti yn ymhoffi ym marwolaeth pechaduriaid, ond yn hytrach ar iddynt ddychwelyd a byw: Pe buasit ti anewyllsgar i ddangos Trugaredd, ni phrynasit ti mo honoma ni a phrîs mor werthfawr; ac ni ddeisyfiasit ti arnom ni cyn sywyched i ymheddychu

heddychu â thydi: Nid oes gennym achos i wanffyddio dy wirionedd neu 'th adaióni di; eithr yr ym ni'n ofni, rhac cael o honom ein difetha gan Anghrediniaeth, a balchder, a rhag-rith, a chalon fyadol gnawdol. O cadw ni rhac Satan, a'r byd hudolaidd hwn, ond yn enwedigol rhagom ein hunain. Dysc i ni wadu pob annuwioldob a chwantau cnewadol, a byw yn sobr, yn gyfawn, ac yn dduwiol yn y bîd sydd yr awron.

Gwna i ni ymdrechu i wnenhur hyn yn orchwyl penaf i ni beunydd, sef i ryngu bodd i ti, i droffori Tryfforau yn y Nêf, i sicrhau i ni'n hunain fywyd gwylsydedig gyda Christ, ac i ymddiried yn heddychlon i ti am ein he-neidlau a'n cyrph.

Gwna ni'n ffyddlon yn ein galwadigaethau, ac yn ein dyledswyddau tuag at eu gilydd, a thuag at bawb, sef ein blaenoraid, ein cydradd, a'r neb a fyddo yn is-radd inni. Bendithia y Brenhin a phawb sy mewn Awdurdod, fel y gallom fwy bywyd llonydd ac heddychol, mewn pob Duwioldeb ac oneifrwydd.

Dyro Weinidogion doeth, sanctaidd, ac heddychlon i holl Eglwysi Crist, a chalonnau sanctaidd a thangnafeddus i'r bobl: Tro attai y Cenhedloedd sydd yn Ddi-ffydd yn y Bîd.

Tn y Borau.

Tn yr Hwyrr.

A Mddiffyn ni, cyfarwyddas ni, a beidhiz ni y dydd heddyw, yn ein bell ffryd a'n gorchwylion cyfreithlon, a chadw i'r rhig mali Satin a dynion drwg, a rhig y drygau y mae'n pechoda yn barod i dynu ar ein gwariba; Fel y gallom ni yn yr hwyrr, roddi i ti ddiolchgarwch llawen, trwy JESU Grifl ein Iach awdwr.

A Mddiffyn ni, nôs hon rhag pob math o ddrwg, a dyro i'n cyrph a'n benedidau y farb esmwythder, ac a'n cymhwysfo ni i orchwylion y dydd sy'n canlyn er mwyn JESU Grifl ein Iach iwdwr.

A gwna i ni, ac i'th holl bob!, geäfio e flaen dim Sancteiddiad dy enw di, a dyfodiad dy Deyrnas di, a gwneuthur dy ewyllys di ar y ddaiar megis yr ydys yn ei wneuthur yn y nef; Dyro i ni ein Bara beunyddiol, sef pob peth angenheidol i fywyd a duwioldeb, a phâr i ni fod yn fodlon i hynny.

Maddeu i ni ein pechodaun beunyddiol, a bydded dy Gariad a'th Drugaredd di yn ein cymhell ni, i'ch garu di yn fwy nâ phob peth arall, ac er dy fwyn di, i garu ein cymydogion megis ein hunain, ac yn ein holl weithredoedd tung attynt, i wneuthur cyflawneder a Thrugaredd, megis y dymunnen ni i eraill wneuthur i ninen.

Cadw ni rhac profedigaethau niwcidiol, rhac pechod, a rhac dy farneigaethau; a rhag malis ein gelynion ysprydol a chorphorol: A bydded i'n holl Feddyliau, a'n Anwydau, a'n Gwyniau, a'n Geiriau, a'n Gweithredoedd, gael cu Llywodraethu trwy dy Air a'th yspryd di, fel y bo'r cwbl er Gogoniant i'th enw di.

Gwna i ni gael hyfrydwch yn ein holl Gresydd a'n husydd-dod; A chaniattâ i'n eneidiau y fath ddifyrrwch yn ein gwaith yn molianu dy Deyrnas, a'th Allu, a'th Ogoniant, ac y bo hynny yn diogelu, ac yn perciddio ein llasur y dydd, a'n Cwsc y nos, ac yn ein cadw ni mewn hiraethus a llawen obaith am y Gogoniant Nefol:

A bydded Grâs ein Harglwydd Jesu Grist, a chariad Duw ein Tâd, a Chyfeillach yr yspryd Glân gydâ ni yn awr, ac yn oes oesoedd.

Amen.

Gweddi fyrr i Blant a Gwanaeth Ddynion.

Y Byth fywiol a'r Tra-gogoneddus Dduw, sef y Tâd, y Mâb, a'r yspryd Glân! Anfeidrol yw dy Allu, a'th Ddoethineb, a'th Ddai-oni di.

Tydi a greaist yr holl Fyd, ac a brynaist bechadurus a cholledig ddynol ryw, ac a wyt yn sandeiddio dy Etholedigion.

Ti

Ti a'm gwnaethosti yn enaid byw, ac yn berchenhogg o reswm, ac a'm gosodaitti tros amser yn y Cnawd a'r Byd hwn, i th adnabod, a'th garu a'th wasanaethu di fy Nghreawdwyr, a'm holl galon, a'm holl Feddwl, ac a'm holl Nerth, fel y gallwn gyrhaeddyd ar y diwedd y gwobr o Ogoniant Nefol.

Ynghylch hyn y d. lasai fod fy ngofal mwyaf, a hwn a ddylasai fod fy ngorchwyl pennaf, a disyrrwch fy holl Fwyd: Yr oeddwn i'n rhwym i hynny trwy dy Gyfraith di: Ac fe'm gwahoddwyd i hynny gan dy Drugaredd di: Ac yn fy Medydd, fo'm cyslegrwyd i i'r Fuchedd sanctaidd hon, trwy Gyfammod ac Adduned Parchedig.

Eithr och! Myfi a dorrais y Cysammod hwnnw, ac a fûm yn rhy-anffyddlon ynddo: Myfi a anghofiais, ac a esceulusais y Duw, yr Iachawdwr, a'r Sancteiddiwr, i'r hwn i'm cyslegrwyd ac i'm rhwymwyd: Ac a fawr wasanaethais y Cythrael, y Byd a'r Cnawd, y ghai yr ymwedais a hwynt: Fo'm ganwyd i mewn pechod, ac i'wi fûm byw yn bechanurus: Mi fûm rhy-ddiofal am fy Enaid anfarwol, ac am y Gwaith mawr, yr hwn i'm crewyd, ac am prynwyd oi blegid: Myfi a dreuliais lawer o'm hamser gwerthfawr mewn oferedd, ac mewn drwg amcanion, ac i ryngu bôdd synghnawd hygredig: Ac mi a galedais fy nghalon yn erbyn yr Addysg, trwy yr hon yr oedd dy lân Yspryd a'm Dyscawdwyr, a'm Cydwybod fy hun, yn galw arnas i edifarhau ac i ddychwelyd attat ti.

Ac yn awr Arglwydd, megis un tan argy-hoeddiad, yr wi'n cyfaddef, fy mōd yn hae-ddu cael syng-wrthod gennit ti, a'm rhoddi i fynu i Drachwant ac ynfydrwydd fy nghalon fy hun, a chael fy mwrw allan o'th bresennoldeb gogoneddus i Ddamnedigaeth dragwyddol.

Eithr, gan roddi o honot Iachawdwr i'r Byd a gwneuthur o honot Gysraith o rās, gan addaw Maddeuant pechodau, ac iechydwriaeth trwy ei haeddædigaetnau ef, i bob gwir gred-adynt edifeiriol, yr wyfi a chalon ddiolchgar yn derbyn trugaredd dy Gyfammod yn Jesu Grift.

Yr wyfi 'n ostyngedig yn cyfaddef fy mhe-chod a'm euogrwydd. Ac yr wi'n bwrw fy enaid gresynol ar dy Rās di ac ar Haedde-digaethau, ac Aberth, ac eiriolaeth fy Iachawdwr. O Maddeu holl bechodau fy nghalon a'm bywyd llygredic. Ac megis Tad hedd-ychlon derbyn fi yn lle un o'th Blant: A dyro i mi dy yspryd i'm hadnewyddu, ac i fod ynofi yn wreiddyn o Fwyd, a goleuni, a chariad sanctaidd; ac i felio a thyftiolaethu i'm henaid, fy mod yn eiddoti.

Bydded i'th jan yspryd sywoccau fy nghalon farw, a meddalhau fy nghalon galed: Bydded iddo oleuo fy Neall tywyll, a digred trwy wybodaeth eglurach, a ffydd gadarnach: Troed fy 'wyllys, i fod yn barod i usyddhau ith sanctaidd ewylls di: Bydded iddo ddatcu-ddio im henaid dy dra-ryseddol gariad yn Grift, a'm

70 *Gweddi i Blant, a Gwasanaelbwyr.*

a'm llenwi a chariad tuag atati a'm Prynwr,
a thuag at dy holl sanctaidd Air a th weith-
redoedd: hwd oni ddiffod ier ynofi fy holl
bechadurns gnawolol gariad, ac y troer fy me-
luswedd pechadurus yn hyfryd ddifyrrwch yn
Nuw.

Dyro i mi ostyngeiddrwyd ac iselder calon,
a pharodrwydd i ymwadu a mi fy hun, a chadw
fi rhac y mowrion a'r cas bechodau o Hunan-
geisio, Bydoldeb, a Balchder.

O Goso i nghalon ar Ogoniant y Nêf,
lle'r wi'n gobeithio ar syrder cael byw gyda
Christ a'i holl rai sanctaidd, i'th garu, a'th
foli, gan dy weled di y Duw cariadus er didd-
anwch i'm Henaid tros fŷth.

Na naccà i mi y cynnorthwyon a'r Truga-
reddau, y sydd anghenheidiol tuag at fy san-
cteiddrwydd a'm iechydwriaeth. A gwna i mi
fyw mewn gwastadol barattoad, erbyn mar-
wolaeth gyslurus a dienbyd: Canys pa le-
sad i mi os ennillwys yr Holl Fŷd, a cholli fy
Henaid, a'm Iachawdwr, a'm Duw.

Hym

Hyn i Blant.

Bredded dy fendith si
ar fy rhieni a'm
Llywodraethwyr: i'r
iddynt fy hyfforddi a'r
dwyri i fynn: yn dy of-
di: A gwra i minnē
elderbyn eu baddysc yn
dlinchgar, a'u caru, a'u
hamhydeddu, ac usydd-
bau iddynt, mewm usydd-
dod i ti.

Cadw si rhag Mwg-
lau drwg gyfeillacb, rhag
Profedigaethau, a mely-
swedd ieuengclid; a
bydded i mi fod yn gy-
faill ir rhai sydd yn dy
osni di.

Gwna i fysyrdod yn
dy Gyfraith di, fod yn
hyfrydwrch beunyddiol i
mi; ac na fydded i mi
byth fod a nôd yr annu-
wiol arnaf, ses, i fod
yn caru melyschw-
ant yn fwy nag yn
caru Duw. Cynnysga-
edda fy ieuengclid a'r-
fath Dryfforau o Ddoethbi-
neb a sansteiddrwydd ac
a ddichon gynnyddu beu-
nydd, a chael eu bar-
fer i'r Ogoniant di.

Hyn i wasanaeth-
ddynion.

Amegis ac i'm gw-
naelbost yn wasan-
eth-adŷr, gwna i mi fod
yn gydrayiadol, ac yn ffydd-
lon yn fy ngalwadigaeth,
ac yn yr hyn yr ymddiri-
edwyd i mi am dano, ac yn
osafus yr ghybich gorchwyl-
lion a phethau fy Meistr,
megis y byddwn yngylcb
yr eiddo fy hun. Gwna i
mi fod yn ddarostymgedic
ac yn usydd i'm Llywod-
raethwyr; cadw si rhag pen
galedrwydd a balchder,
rhac grwgnach ac ymadro-
ddion amharcbus, rbag
ffalsedd, diogi, a phob math
o Dwyll: fel y bo i mi wa-
sanaethu, nid a llygad-wa-
sanaeth gan ryngu bodd i'm
nwyf a'm trachwantau
cnawadol; ond gillael o
honesi gyflawni fy nyled-
snyld yn sioi ac yn ewy-
llygar gin gredudy fod ti
yn ddialudd ar bob anffydd-
lon leb. A chaniatsa i mi
allu groneutbur fyng wa-
sanaeth nid yn unig megis i
Ddyn, ond megis i ti yr Arg-
lwydd, gan ddisgwyl am
fyngwobr pennaf oddiwr-
thit ti.

A hyn oll yr wylfi yn ddeisif ac yn gobeithio eu cael, er mwyn haeddledigaethau a chyfryngdod Jesu Crist, gan ddibennu yn y Geiriau y ddyscodd efe i ni, gan ddywedyd; *Ein Tâd yr hwn wyt yn y Nefoedd, &c.*

T E R F Y N.

